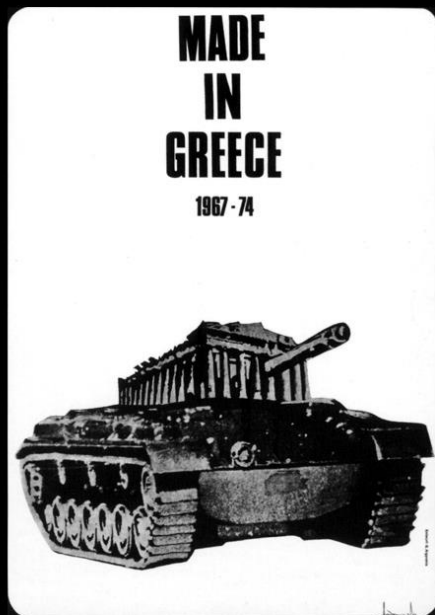

Από τον «Εθνικό Διχασμό» και το 1922 στο πραξικόπημα της 21^{ης} Απριλίου 1967

Μέρος Β΄

Μια παρουσίαση από τη Μερόπη Τσιμίλλη
στο Καφενείο της Πέμπτης

Πέμπτη, 23 Μαΐου 2024, 7:30 μμ

Στα γραφεία της Σοσιαλιστικής Έκφρασης, Ρήγα Φεραίου 25^Α, 1087 Λευκωσία
και μέσω ZOOM και ΦΒ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Όπως δηλώνει ο τίτλος της παρουσίασης, η αφήγηση ξεκινά πενήντα χρόνια πριν το πραξικόπημα της 21^{ης} Απριλίου του 1967, από τον «Εθνικό Διχασμό». Επέλεξα να επιχειρήσω μια τέτοια μακρά αναδρομή γιατί είναι κοινός τόπος ότι κανένα ιστορικό γεγονός δεν αρχίζει τη στιγμή που εμφανίζεται. Κυρίως όμως, διότι αναδεικνύει την απουσία συνειδητοποίησης των κινδύνων που επέρχονταν για τον λαό και τη δημοκρατία, καθώς και την ατιμωρησία των ενόχων. Αυτό μας συνδέει και με το σήμερα, όπου επίσης, ενώ από πολλά χρόνια κρούεται ο κώδωνας του κινδύνου, ανά το παγκόσμιο, υπάρχει ανοχή και εφησυχασμός.

Προφανώς, η αφήγηση που επιχειρώ δεν θα ήταν δυνατό να καλύψει 50 χρόνια. Είναι ένα τεράστιο θέμα, για το οποίο γράφτηκαν χιλιάδες σελίδες. Ούτε είναι δυνατόν να καλύψει, ούτε και να ακουμπήσει ακόμα, το διεθνές πλαίσιο. Μαζί με μια ιστορική διαδοχή γεγονότων, επιλέγει και εστιάζεται σε κάποια από αυτά, τα οποία θεωρώ σημαντικά.

Αυτή τη μακρά και οδυνηρή 50χρονη πορεία την έχω χωρίσει, για σκοπούς παρουσίασης στο Καφενείο της Πέμπτης, σε δύο μέρη (το πρώτο στις 16 και το δεύτερο στις 23 Μαΐου 2024):

- Από τον «Εθνικό Διχασμό» στη Μικρασιατική Καταστροφή, μέχρι τη Δικτατορία του Μεταξά
- Δικτατορία Μεταξά
- Κατοχή (μέχρι την απελευθέρωση)

Μέρος Α΄

- Δεκεμβριανά και Εμφύλιος
- Μετεμφυλιακό κράτος μέχρι τον Ανένδοτο Αγώνα
- Από την εκλογή Γεωργίου Παπανδρέου στην Αποστασία και, από εκεί, στην 21^η Απριλίου 1967

Μέρος Β΄

ΔΕΚΕΜΒΡΙΑΝΑ ΚΑΙ ΕΜΦΥΛΙΟΣ

Απελευθέρωση (1944) – 18 Απριλίου 1946: 8 Κυβερνήσεις χωρίς εκλογές

18 Οκτωβρίου 1944 – 3 Ιανουαρίου 1945, Κυβέρνηση Εθνικής Ενότητας Γεωργίου Παπανδρέου

3 Δεκεμβρίου 1944: Δεκεμβριανά (μέχρι 11 Ιανουαρίου 1945)

3 Ιανουαρίου 1945 – 8 Απριλίου 1945, Κυβέρνηση Συνεργασίας Νικόλαου Πλαστήρας*

4 – 11 Φεβρ. 1945: Διάσκεψη της Γιάλτας

12 Φεβρ. 1945: Συμφωνία της Βάρκιζας

8 Απριλίου 1945 – 11 Αυγούστου 1945, Υπηρεσιακή κυβέρνηση Πέτρου Βούλγαρη*

15 Ιουνίου 1945: Αυτοκτονία Άρη Βελουχιώτη

11 Αυγούστου 1945 – 17 Οκτωβρίου 1945, Υπηρεσιακή κυβέρνηση Πέτρου Βούλγαρη*

17 Οκτωβρίου 1945 – 1 Νοεμβρίου 1945, Κυβέρνηση Αρχιεπισκόπου Αθηνών Δαμασκηνού
(Ανάληψη της προεδρίας της κυβέρνησης από τον ίδιο τον Αντιβασιλέα)

1 Νοεμβρίου 1945 – 22 Νοεμβρίου 1945, Κυβέρνηση Παναγιώτη Κανελλόπουλου*

22 Νοεμβρίου 1945 – 4 Απριλίου 1946, Κυβέρνηση Συνεργασίας Θεμιστοκλή Σοφούλη*

31 Μαρτίου 1946: Οι εκλογές της αποχής και **Έναρξη Εμφυλίου (μέχρι 30 Αυγούστου 1949)**

4 Απριλίου 1946 – 18 Απριλίου 1946, Κυβέρνηση Συνεργασίας Παναγιώτη Πουλίτσα*

.....
* Διορισμοί από τον Αντιβασιλέα Αρχιεπίσκοπο Αθηνών Δαμασκηνό

3 Δεκεμβρίου 1944: «Δεκεμβριανά» (μέχρι 11 Ιανουαρίου 1945)

Τα τραγικά «Δεκεμβριανά», «η Μάχη της Αθήνας» όπως αλλιώς αποκαλούνται, είναι ένα τεράστιο κεφάλαιο που δεν είναι δυνατό να καλυφθεί ως τμήμα αυτής της παρουσίας.

Πολύ συνοπτικά αναφέρω τι προηγήθηκε, καθώς το κυρίαρχο αφήγημα τα αποσιωπά ή τα διαστρεβλώνει:

Ενώ ο ΕΛΑΣ κυριαρχούσε σε όλη σχεδόν την επικράτεια, ανέμενε την κυβέρνηση Παπανδρέου να επιστρέψει και, μάλιστα τμήμα του ΕΛΑΣ την υποδέχτηκε με τιμητικό άγημα. Η κυβέρνηση εθνικής ενότητας του Γεωργίου Παπανδρέου που σχηματίστηκε, και στην οποία ανέλαβαν υπουργεία και 6 στελέχη της Αριστεράς έπρεπε να αντιμετωπίσει άμεσα το πολιτειακό ζήτημα, την παραπομπή σε δίκη και τιμωρία των δωσίλογων και τη συγκρότηση εθνικού στρατού και αστυνομίας με την κατάργηση των ένοπλων τμημάτων των αντιστασιακών ομάδων. Να σημειωθεί ότι, με τη Συμφωνία της Καζέρτας (υπογράφηκε στις 26 Σεπτεμβρίου 1944 μεταξύ της Βασιλικής Κυβέρνησης Εξωτερικού και των ΕΑΜ και ΕΔΕΣ), οι ελληνικές δυνάμεις (εθνικός στρατός και ανταρτικές ομάδες) υποτάσσονταν σε συμμαχική διοίκηση υπό τον στρατηγό Ρόναλντ Σκόμπι, αρχηγό της Βρετανικής στρατιωτικής αποστολής στην Ελλάδα.

Όσο αφορά στο πολιτειακό, θα γινόταν δημοψήφισμα και ο Γεώργιος ο Β΄, που βρισκόταν στο Λονδίνο παραχώρησε την αντιβασιλεία στον αρχιεπίσκοπο Δαμασκηνό. Για το ζήτημα της δίκης των δωσίλογων και συνεργατών, συμφωνήθηκε να ξεκινήσει στα μέσα Δεκεμβρίου. Όμως, υπήρξε

κωλυσιεργία των αρχών για τη σύλληψη γνωστών συνεργατών των κατακτητών. Επιπλέον, 720 έγκλειστοι δωσίλογοι απόδρασαν από τις φυλακές!

Στις 18 Νοεμβρίου συμφωνήθηκε η ίδρυση Εθνοφρουράς, στην οποία ο υφυπουργός Στρατιωτικών χωρίς καν να ενημερώσει τον πρωθυπουργό έφερε περισσότερους από 100 αξιωματικούς των Ταγμάτων Ασφαλείας, ενώ από τους συνολικά 250 νέους Εθνοφύλακες, ουδείς προερχόταν από τον ΕΛΑΣ. Ο Βρετανός πρέσβης αντέδρασε στην αντικατάσταση του υφυπουργού με μέλος του ΕΑΜ, και ζήτησε να διακοπούν οι συζητήσεις μεταξύ Παπανδρέου και ΕΑΜ. Επιπλέον, ο Σκόμπι μετέφερε στον Παπανδρέου την άρνηση του Τσώρτσιλ να δεχτεί διάλυση της Γ' Ορεινής Ταξιαρχίας. Στις 27 Νοεμβρίου ο Παπανδρέου ανακοίνωσε τη συμφωνία με τους εαμικούς υπουργούς για την αποστράτευση του ΕΛΑΣ. Είχε αποδεχτεί μία πρόταση του ΕΑΜ, που προέβλεπε να συγκροτηθεί ένα ενιαίο σώμα εθνικού στρατού, που θα το αποτελούσαν κατά 50% άνδρες της Γ' Ορεινής Ταξιαρχίας, του Ιερού Λόχου και του ΕΔΕΣ και κατά 50% πρώην μαχητές του ΕΛΑΣ. Παράλληλα, συμφωνήθηκε να παραδώσουν τα όπλα τους και ο ΕΔΕΣ και η χωροφυλακή της Μ. Ανατολής.

Ωστόσο, τελεσίγραφο της κυβέρνησης την 1η Δεκεμβρίου εξαιρούσε (τελικά) από τον αφοπλισμό την Γ' Ορεινή Ταξιαρχία και τον Ιερό Λόχο.

Το ΚΚΕ ζήτησε από την κυβέρνηση την τήρηση όλων των συμφωνηθέντων. Ο Παπανδρέου, όμως, το απέρριψε και, την επαύριο, οι υπουργοί του ΕΑΜ παραιτήθηκαν από την κυβέρνηση σε ένδειξη διαμαρτυρίας.

Το ΕΑΜ ανακοίνωσε την κήρυξη γενικής απεργίας και ζήτησε και έλαβε άδεια για συγκέντρωση διαμαρτυρίας στις 3 Δεκεμβρίου 1944 στην πλατεία Συντάγματος. Χιλιάδες κατέκλυσαν ειρηνικά την πλατεία που πνίγηκε στο αίμα όταν αστυνομικοί, κάτω από τις διαταγές του αρχηγού της Αστυνομίας και του Σκόμπι, άρχισαν να πυροβολούν προς το πλήθος - 33 νεκροί και περισσότεροι από 140 τραυματίες. Την επόμενη μέρα πραγματοποιήθηκε η γενική απεργία και έγινε η κηδεία των θυμάτων, την οποία ακολούθησε πορεία προς την πλατεία Συντάγματος. Η πορεία χτυπήθηκε ξανά με πυροβολισμούς, κυρίως από μέλη της οργάνωσης Χ και πρώην ταγματασφαλίτες. Πολλά ήταν και πάλι τα θύματα.

Πανό με υπογραφή ΕΑΜ:

«Όταν ο Λαός βρίσκεται μπροστά στον κίνδυνο της τυραννίας διαλέγει ή τις αλυσίδες ή τα όπλα»

Από τις πρώτες μέρες των Δεκεμβριανών στον Πειραιά

Ακολούθησαν πολλές συγκρούσεις και μάχες – και στην υπόλοιπη Ελλάδα – όπως και καταλήψεις από τον ΕΛΑΣ πολλών αστυνομικών τμημάτων στον Πειραιά και σε περιοχές γύρω από το κέντρο της Αθήνας.

Αναφέρω ειδικά την πρώτη σύγκρουση στην περιοχή του Θησείου που ήταν ανάμεσα σε δύο τάγματα του ΕΛΑΣ και το σύνολο της Οργάνωσης Χ που έδρευε στην περιοχή. Η μάχη διήρκεσε μερικές ώρες και ο ΕΛΑΣ κατέβαλε την άμυνα των αντιπάλων του, όμως οι Βρετανοί επενέβησαν με άρματα και μετέφεραν τον αρχηγό της Οργάνωσης Χ, Γεώργιο Γρίβα, στο βρετανοκρατούμενο κέντρο της Αθήνας.

Στις 9 Δεκεμβρίου ο Ουίνστον Τσώρτσιλ διέταξε αποστολή νέων ενισχύσεων στην Ελλάδα, οι οποίες έφτασαν στις 16 Δεκεμβρίου και ξεκίνησαν επιχειρήσεις για την ανακατάληψη των περιοχών της Αθήνας που βρίσκονταν στον έλεγχο του ΕΛΑΣ. Σε όλη τη διάρκεια των Δεκεμβριανών, οι βρετανικές δυνάμεις, αεροπορία και πυροβολικό κτυπούσε με ρουκέτες και πολυβόλα θέσεις του ΕΛΑΣ στην πρωτεύουσα και στα περίχωρα προκαλώντας πολλούς θανάτους αμάχων. Περισσότερες από 4.000 βόμβες έπληξαν το Περιστέρι.

Βρετανικά άρματα στους δρόμους της Αθήνας

Γύρω στις 12.000 είχαν συλληφθεί ως τις αρχές του Ιανουαρίου του 1945. Πολλοί από αυτούς φυλακίστηκαν σε στρατόπεδα συγκέντρωσης εντός Αττικής, ενώ άλλοι στάλθηκαν στην Ελ-Ντάμπα της Αιγύπτου. Τα «Δεκεμβριανά» άφησαν πίσω τους περίπου 7.000 μαχητές νεκρούς (230 Άγγλους, 3.500 Κυβερνητικούς, 3.000 ΕΑΜικούς) και απροσδιόριστο αριθμό αμάχων.

Ο ρόλος της Βρετανίας ήταν καθοριστικός και για τα Δεκεμβριανά και για τον Εμφύλιο. Έστειλε σχεδόν 100.000 στρατό στην Ελλάδα για να υπερασπίσει τα γεωστρατηγικά συμφέροντά της, ένας αριθμός πολύ μεγαλύτερος από εκείνο που στάλθηκε προς βοήθεια της Ελλάδας όταν δέχθηκε την ιταλική επίθεση και σχεδόν όμοιος με τον αριθμό των ιταλών εισβολέων της περιόδου 1940-41.

Ο πρωθυπουργός της Βρετανίας Ουίνστον Τσώρτσιλ, ο οποίος μάλιστα πήγε αυτοπροσώπως στην Ελλάδα το μεσημέρι της 25ης Δεκεμβρίου 1944, συνοδευόμενος από τον υπουργό Εξωτερικών Άντονι

Ίντεν, ήταν αυτός που επέβαλε τα όσα προηγήθηκαν των Δεκεμβριανών και που, επίσης, διάταξε το αιματοκύλισμα στα Δεκεμβριανά.

Σε τηλεγράφημά του προς τον Βρετανό πρέσβη στην Αθήνα, σερ Ρέτζιναλντ Λήπερ, απαιτούσε ότι αυτός και ο Γεώργιος Παπανδρέου έπρεπε να ακολουθήσουν τις διαταγές του Σκόμπι για όλα τα θέματα που αφορούσαν τη δημόσια τάξη και ασφάλεια.

Σε μήνυμά του δε προς τον στρατηγό Σκόμπι ανέφερε επί λέξει: «Μη διστάσετε να ενεργήσετε ωσάν να ευρίσκεστε σε μια κατακτημένη πόλη όπου έχει ξεσπάσει μια τοπική εξέγερσις».

Διάσκεψη της Γιάλτας, 4-11 Φλεβάρη του 1945: το μοίρασμα του κόσμου σε σφαίρες επιρροής

Καθώς οι στρατοί τους ετοιμάζονταν για τη νίκη, οι λεγόμενοι «Τρεις Μεγάλοι», ο Πρόεδρος των ΗΠΑ Φράνκλιν Ρούσβελτ, ο Βρετανός πρωθυπουργός Ουίνστον Τσόρτσιλ και ο Σοβιετικός ηγέτης Ιωσήφ Στάλιν, συμφώνησαν να συναντηθούν στη Γιάλτα, καθώς είχαν ανάγκη από μία συμφωνία που θα διασφάλιζε ειρήνη. Η συμφωνία αυτή μοίραζε τον κόσμο σε σφαίρες επιρροής – και η Ελλάδα δόθηκε στους δυτικούς, πιο συγκεκριμένα στη Βρετανία.

Πολύ σύντομα όμως θα αρχίσει ο ψυχρός πόλεμος. Με το σχέδιο Μάρσαλ οι ΗΠΑ θα διαδεχθούν τους Βρετανούς και ο στρατός θα γίνει εξάρτημά τους, πράγμα που θα οριστικοποιηθεί με την ένταξη της Ελλάδας στο ΝΑΤΟ το 1951. Κεντρικό δόγμα ο αντικομμουνισμός. Αμερικανοί διδάσκουν αστυνομικούς και χωροφύλακες σύγχρονες μεθόδους ανάκρισης και βασανιστηρίων, και να θεωρούν τους κομμουνιστές υπανθρώπους – όπως σήμερα το Ισραήλ αποκαλεί τους Παλαιστίνιους «human animals». Είναι η ίδια μέθοδος όπως και στη Χιλή του Πινοσέτ και στην Αργεντινή επί Βιτέλα.

Συμφωνία της Βάρκιζας, 12 Φεβρουαρίου 1945

Η Συμφωνία της Βάρκιζας υπογράφηκε στις 12 Φεβρουαρίου 1945 από εκπροσώπους της κυβέρνησης Πλαστήρα και αντιπροσωπεία του ΕΑΜ, με στόχο να τερματίσει τις πολιτικές και πολεμικές συγκρούσεις των Δεκεμβριανών. Πάντως, πίσω από την κυβερνητική αντιπροσωπεία στεκόταν ο Βρετανός Πρέσβης Ρέτζιναλντ Λήπερ ο οποίος επέβλεπε και καθοδηγούσε την πορεία των διαπραγματεύσεων.

Προέβλεπε αφοπλισμό όλων των ένοπλων σωμάτων της Αντίστασης, ανασύνταξη του Εθνικού Στρατού, εκκαθάριση του κρατικού μηχανισμού από τους συνεργάτες των Γερμανών, αμνηστία για τα πολιτικά αδικήματα, δημοψήφισμα για το πολιτειακό ζήτημα και εκλογή Συντακτικής Συνέλευσης για την κατάρτιση νέου Συντάγματος.

Στις 16 Φεβρουαρίου 1945, το στρατηγείο του ΕΛΑΣ διάταξε τη διάλυση όλων των στρατιωτικών μονάδων του ΕΑΜ και την παράδοση των όπλων, όπως συμφωνήθηκε. Τη διαταγή αυτή την υπέγραψαν ο Στέφανος Σαράφης και ο Άρης Βελουχιώτης.

**Ο ΕΛΑΣ παραδίδει χιλιάδες όπλα στους Βρετανούς
μετά από τη συμφωνία της Βάρκιζας**

«Λευκή Τρομοκρατία»

Η Δεξιά όμως, όχι μόνο δεν τήρησε τα συμφωνηθέντα, αλλά εκμεταλλεύτηκε χυδαία τον αφοπλισμό των αντιστασιακών ομάδων, συμπράττοντας ή συγκαλύπτοντας ένα δίκτυο παραστρατιωτικών οργανώσεων, με μεγαλύτερη την «Χ», το οποίο, σε συνεργασία με αστυνομικούς, δικαστικούς και στρατιωτικούς σε πανελλαδικό επίπεδο, εξαπέλυσε ένα βίαιο διωγμό αριστερών, κομμουνιστών, μέχρι και κεντρώων αντιμοναρχικών, που έμεινε γνωστός ως «λευκή τρομοκρατία».

Πρωταγωνιστές της, πρώην μέλη των Ταγμάτων Ασφαλείας, που θα πρωτοστατήσουν στη συνέχεια και στον Εμφύλιο, θα επανδρώσουν τα εκτελεστικά αποσπάσματα και θα κόβουν κεφάλια ανταρτών του Δημοκρατικού Στρατού (ΔΣΕ).

Μέσα σε ένα χρόνο – από τη Συμφωνία της Βάρκιζας μέχρι τις εκλογές του 1946

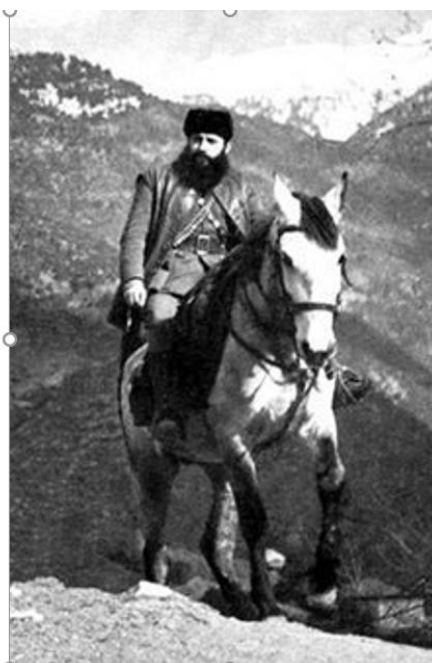
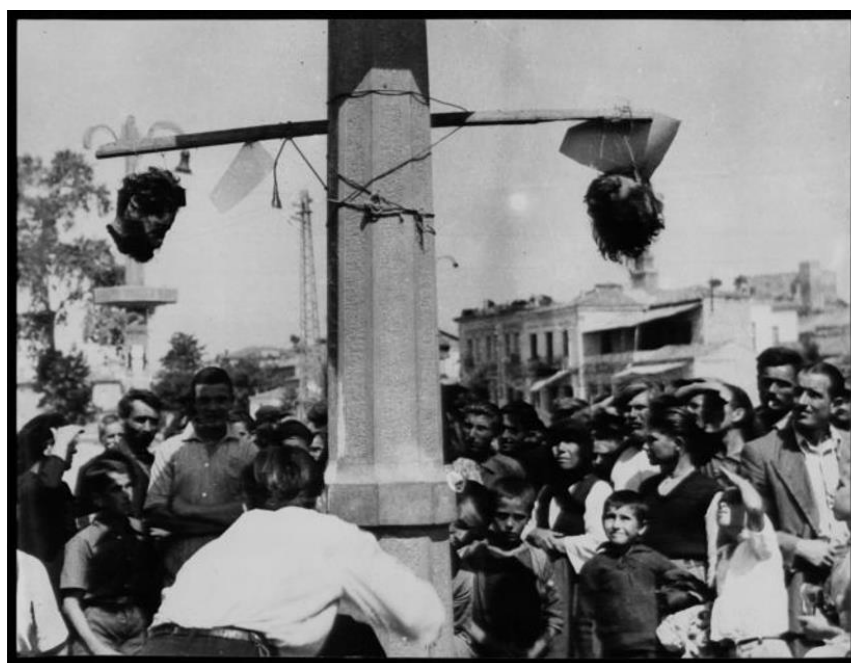
Φόνοι	1.289
Τραυματισμοί	6.671
Συλλήψεις	84.931
Βασανισμοί	31.632
Φυλακίσεις	8.624
Ληλασίες/ Καταστροφές περιουσιών	18.767
Καταστροφές γραφείων	677
Απόπειρες δολοφονίας	509
Βιασμοί	165

των ελευθεριών του λαού μας, συμφωνία της Βάρκιζας... Πρόθεσή τους είναι, όχι να συμβάλουν σε προσπάθεια για ομαλή εξέλιξη της πολιτικής ζωής του τόπου, ή έστω να ανεχθούν απλώς τη δική σας προσπάθεια προς την τέτοια κατεύθυνση, αντίθετα, να οργανώσουν και να διεξαγάγουν με πλεονεκτικές γι' αυτούς συνθήκες τον εμφύλιο πόλεμο μ' όλα τα μέσα».

Οι θέσεις του Βελουχιώτη προκάλεσαν την έντονη αντίδραση του ΚΚΕ, το οποίο τον αποκήρυξε και τον κατηγόρησε για τυχοδιωκτισμό. Ο Βελουχιώτης επιχείρησε να ανασυγκροτήσει τον ΕΛΑΣ και το ΕΑΜ ως «ΕΛΑΣ- Νέος» και «Μέτωπο Εθνικής Ανεξαρτησίας - ΜΕΑ», αντίστοιχα.

«Έβλεπε κανείς ανακατεμένους φανταχτερούς αρειμάνιους οπλοφόρους με σεμνούς και αφανείς ανθρώπους, που άφησαν προσωρινά την τσάπα. [...] Αξιωματικούς και χωροφύλακες που προσχώρησαν στο Αντάρτικο. Φουστανελάδες με ντουλαμάδες, συντζίρια και τζοβαϊρικά, απλούς χωριάτες με τα ταγάρια τους, άλλους με μπότες, πολλούς με τσαρούχια από λάστιχο και όχι λίγους ξυπόλυτους». (Από το βιβλίο «Οι άγνωστες ιστορίες για τον Άρη Βελουχιώτη και τους αντάρτες του» του Διονύση Χαριτόπουλου).

«Στις 15 Ιουνίου 1945 ο Βελουχιώτης, ο οποίος είχε περικυκλωθεί με τους άντρες του από τα κυβερνητικά στρατεύματα, αυτοκτόνησε με το περίστροφό του και, στη συνέχεια, ο Τζαβέλας αγκαλιάζοντας τον Άρη αυτοκτόνησε με χειροβομβίδα. Οι εθνοφύλακες υποχρέωσαν ένα συλληφθέντα αντάρτη να κάνει τους αποκεφαλισμούς των πτωμάτων... Σε κεντρική πλατεία στα Τρίκαλα κρέμασαν τα δύο κεφάλια από τον φανοστάτη και έμειναν εκεί κρεμασμένα για δύο μέρες. Το κρέμασμα ακολούθησε γιορτή ζούγκλας, που οι πρωταγωνιστές της συναγωνίζονταν σε επίδειξη ανθρωποβόρων ενστίκτων. Η καννιβαλιστική τελετή κράτησε ολόκληρη τη νύχτα με τους δήμιους να παίζουν νταούλια και ζουρνάδες και να τραγουδούν Βασιλικά θούρια. Δύο μέρες μετά έφτασε στα Τρίκαλα και ο αρχηγός του ΕΔΕΣ Ναπολέων Ζέρβας, θανάσιμος εχθρός του Βελουχιώτη. Συνεχάρη

τους εθνοφύλακες για το κατόρθωμά τους να εξοντώσουν τον «αρχιληστή» και «αρχισυμμορίτη». Τα κεφάλια είχαν φυλαχτεί στη Διεύθυνση Χωροφυλακής με αλάτι και πάγο μέσα σε τσίγκινο τενεκέ».

(από άρθρο του Μιχάλη Μιχαήλ στον «Διάλογο»).

Οι εκλογές της 31^{ης} Μαρτίου 1946 και η αποχή της Αριστεράς – Έναρξη Εμφυλίου

Στις αρχές του 1946 την Ελλάδα κυβερνά ο κεντρώος Θεμιστοκλής Σοφούλης. Με την προτροπή των Άγγλων προκηρύσσει εκλογές για τις 31 Μαρτίου. Τα ΕΑΜικά κόμματα, με επικεφαλής το ΚΚΕ και οι αριστεροί φιλελεύθεροι (με αρχηγό τον Γεώργιο Καφαντάρη) αντιδρούν και ζητούν δίμηνη αναβολή και εγγυήσεις, καθώς θεωρούν νόθες τις εκλογές που θα γίνονταν μέσα στις συνθήκες της «λευκής τρομοκρατίας». Σοφούλης και Άγγλοι δεν αποδέχονται την αναβολή και, τελικά, το ΚΚΕ και οι αριστεροί φιλελεύθεροι κάλεσαν σε αποχή από τις εκλογές. Η αποχή έφτασε το 45%!

Η δεξιά και βασιλόφρων «Ηνωμένη Παράταξις Εθνικοφρόνων» πήρε το 55,12% των ψήφων και οι δύο κεντρώοι σχηματισμού, «Εθνική Πολιτική Ένωσης» και «Κόμμα των Φιλελευθέρων» το 34,67% των ψήφων.

Τα ξημερώματα της 31^{ης} Μαρτίου κομμουνιστές αντάρτες επιτέθηκαν στο Σταθμό Χωροφυλακής Λιτοχώρου, με διαταγή του ηγέτη του ΚΚΕ, Νίκου Ζαχαριάδη. Η επίθεση αυτή θεωρείται ως η πρώτη πράξη του Εμφυλίου.

Ακολούθησαν κρατικές διώξεις αριστερών, που εντάθηκαν μετά την επιστροφή στην Ελλάδα του βασιλιά Γεώργιου Β' με ένα αμφιλεγόμενο δημοψήφισμα την 1^η Σεπτεμβρίου 1946.

Μια πολύ συνοπτική αναφορά στον Εμφύλιο

Θα αδικούσα την ιστορία του Εμφυλίου αν επιχειρούσα να την εντάξω, έστω και περιληπτικά, σε αυτή την παρουσίαση. Πολύ συνοπτικά αναφέρω τα εξής:

Οι ομάδες των ανταρτών οργανώθηκαν υπό το Μάρκο Βαφειάδη στον Δημοκρατικό Στρατό Ελλάδας - ΔΣΕ, που δρούσε σε ορεινές κυρίως περιοχές της επαρχίας. Η κυβέρνηση, δεχόμενη την αμερικανική βοήθεια του σχεδίου Μάρσαλ, πραγματοποιούσε αντισταρτικές επιχειρήσεις και μαζικές διώξεις υποστηρικτών του ΚΚΕ. Τον Σεπτέμβριο του 1947 το ΚΚΕ ίδρυσε δική του κυβέρνηση, υπό την ονομασία «Προσωρινή Δημοκρατική Κυβέρνηση», η οποία εγκαταστάθηκε στους ορεινούς όγκους της βόρειας Πίνδου, ενώ η κυβέρνηση των Αθηνών, το Δεκέμβριο του ίδιου έτους έθεσε εκτός νόμου το ΚΚΕ.

Το 1949, μετά και από ήττες του ΔΣΕ στη νότια και κεντρική Ελλάδα, ο εμφύλιος έληξε με την ήττα του ΔΣΕ στο Γράμμο και στο Βίτσι της Μακεδονίας (30 Αυγούστου 1949).

Εξαιτίας του εμφυλίου πολέμου δεκάδες χιλιάδες άνθρωποι έχασαν τη ζωή τους ή εκτοπίστηκαν, χιλιάδες βασανίστηκαν, οι φυλακές, η Μακρόνησος και άλλοι τόποι εξορίας γέμισαν, οι δωσίλογοι δεν τιμωρήθηκαν, οι Χίτες πήραν κυβερνητικά πόστα, από τους δεκάδες χιλιάδες πρόσφυγες στις ανατολικές χώρες αφαιρέθηκε η ιθαγένεια.

Οι κρατικές διώξεις αριστερών συνεχίστηκαν για δεκαετίες ως τη Μεταπολίτευση του 1974, οπότε νομιμοποιήθηκε το ΚΚΕ από την κυβέρνηση Καραμανλή.

Το «παιδομάζωμα»...

Το διαβόητο «παιδομάζωμα» ήταν μια αισχρή προπαγάνδα που έστησαν οι Χίτες, το παλάτι και τα φερέφωνα τους, μαζί με Αγγλοαμερικάνους, και διαπότισε για δεκαετίες την ελληνική κοινωνία. Κατά το μύθευμα αυτό οι κομμουνιστές «έκλεβαν» κατά τη διάρκεια του Εμφυλίου παιδιά και τα «φυλάκιζαν στο σιδηρούν παραπέτασμα» για να τα κάνουν «γενίτσαρους».

Θυμούμαι στο Δημοτικό να μας προτρέπουν να διαβάσουμε τα βιβλία της βιβλιοθήκης της τάξης μας «Γυρισμός στη Γαλάζια Ελλάδα» και «Ο Παναγιώτης στους συμμορίτες» στις εκδόσεις ΖΩΗ (και, ένα από τα δύο σε συνέχειες στη ΖΩΗ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ).

Αυτό ήταν μια πλήρης διαστρέβλωση της αλήθειας. Κατά τον Εμφύλιο, η Προσωρινή Δημοκρατική Κυβέρνηση και ο ΔΣΕ αποφάσισαν και κατόρθωσαν να σώσουν περίπου 28.000 παιδιά ανταρτών, φυγαδεύοντάς τα από τον Μάρτη του 1948 στις σοσιαλιστικές χώρες. Τα παιδιά αυτά απειλούνταν άμεσα από τους εθνικόφρονες ως μέσο εκβιασμού των γονιών τους και κινδύνευαν από τους βομβαρδισμούς των χωριών τους από τη «Βασιλική Αεροπορία» με βόμβες «Ναπάλμ» καθώς και από τις άθλιες συνθήκες διαβίωσης – στις χώρες υποδοχής τους, το 90% διαγνώστηκαν ότι έπασχαν από πνευμονικές παθήσεις, βρογχικά, νευρικές παθήσεις, ψώρα, ρευματικά και ασιτία.

... και το πραγματικό παιδομάζωμα της Φρειδερίκης

Το πραγματικό παιδομάζωμα γινόταν από τη Φρειδερίκη και «φιλέλληνες» Αμερικανούς «μπήσνεσμαν» σε συνεργασία με κρατικούς μηχανισμούς και την «ευλογία» υψηλά ισταμένων της Εκκλησίας. Όργανά τους άρπαζαν κατά τον Εμφύλιο βρέφη και παιδιά, τα στοίβαζαν στα «αναμορφωτήρια» της εθνοφροσύνης, αναμένοντας αγοραστές για να τα πουλήσουν στις ΗΠΑ και άλλες δυτικές χώρες. Πουλήθηκαν περίπου 15.000 παιδιά προς 4.000 δολάρια το κεφάλι. Να σημειώσουμε ότι μέχρι και οι «Νιου Γιρκ Τάιμς» αποκάλυψαν τον Απρίλη του 1996 αυτή την κτηνωδία. *(Τα ίδια έκανε ο Φράνκο στην Ισπανία και θα έκανε ο Βιτέλα στην Αργεντινή).*

Σε αυτά τις Παιδουπόλεις της Φρειδερίκης, όπως τις αποκαλούσε, στοιβάχθηκαν παιδιά ηλικίας από 2 μέχρι 16 και 17 χρόνων, τα οποία «αναμόρφωναν» ώστε να «αποτελέσουν τους πυρήνες του ελληνοχριστιανικού πολιτισμού», κατά επίσημες ανακοινώσεις. Μέχρι το 1968 ο αριθμός τους έφτασε τις 36.562. Πέραν των 15.000 που πουλήθηκαν, κανένα δεν τέλειωσε καν τη δευτεροβάθμια. Την ίδια στιγμή, αυτά τα “ιδρύματα” αποτελούσαν μια άκρως κερδοφόρα επιχείρηση, όπου τα παιδιά χρησίμευαν ως τζάμπα εργάτες. Στη δεκαετία 1947 – 1957, τα κέρδη του ιδρύματος “Βασιλική Πρόνοια Βορείου Ελλάδος” απ’ την εκμετάλλευση της υποχρεωτικής εργασίας των κοριτσιών των παιδουπόλεων ανέρχονταν σε πολλά εκ. δραχμές. Στα ταπητουργεία – κλιμοποιεία της Φρειδερίκης (65 μέχρι το 1968) κατασκευάστηκαν χωρίς αμοιβή χιλιάδες χαλιά.

*(πληροφορίες από το άρθρο του Νίκου Μπογιόπουλου (9/9/2016)
«Το «παιδομάζωμα», η Φρειδερίκη και το δουλεμπόριο της εθνοφροσύνης»)*

ΜΕΤΕΜΦΥΛΙΑΚΟ ΚΡΑΤΟΣ ΜΕΧΡΙ ΤΟΝ ΑΝΕΝΔΟΤΟ ΑΓΩΝΑ

Μετά από βουλευτικές εκλογές 1946 και δημοψήφισμα του 1946 – 10 Κυβερνήσεις

18 Απριλίου 1946 – 2 Οκτωβρίου 1946, Ηνωμένη Παράταξις Εθνοφρόνων, Κυβέρνηση Κωνσταντίνου Τσαλδάρη,

2 Οκτωβρίου 1946 – 24 Ιανουαρίου 1947, Ηνωμένη Παράταξις Εθνοφρόνων, Κυβέρνηση Κωνσταντίνου Τσαλδάρη

24 Ιανουαρίου 1947 – 29 Αυγούστου 1947, Κυβέρνηση Συνεργασίας Δημητρίου Μαξίμου

29 Αυγούστου 1947 – 7 Σεπτεμβρίου 1947, Λαϊκόν Κόμμα, Εθνικόν Κόμμα Ελλάδος, Κυβέρνηση Κωνσταντίνου Τσαλδάρη

7 Σεπτεμβρίου 1947 – 18 Νοεμβρίου 1948, Στήριξη: Λαϊκόν Κόμμα, Κόμμα Φιλελευθέρων, Κυβέρνηση Θεμιστοκλή Σοφούλη

18 Νοεμβρίου 1948 – 20 Ιανουαρίου 1949, Στήριξη: Λαϊκόν Κόμμα, Κόμμα Φιλελευθέρων, Κυβέρνηση Θεμιστοκλή Σοφούλη (Επαναδιορισμός)

20 Ιανουαρίου 1949 – 14 Απριλίου 1949, Στήριξη: Κόμμα Φιλελευθέρων, Λαϊκόν Κόμμα, Εθνικόν Ενωτικόν Κόμμα, Νέον Κόμμα, Κυβέρνηση Θεμιστοκλή Σοφούλη (Επαναδιορισμός)

14 Απριλίου 1949 – 24 Ιουνίου 1949, Στήριξη: Κόμμα Φιλελευθέρων, Λαϊκόν Κόμμα, Εθνικόν Ενωτικόν Κόμμα, Κυβέρνηση Θεμιστοκλή Σοφούλη (Επαναδιορισμός)

30 Ιουνίου 1949 – 6 Ιανουαρίου 1950, Στήριξη: Κόμμα Φιλελευθέρων, Λαϊκόν Κόμμα, Εθνικόν Ενωτικόν Κόμμα, Κυβέρνηση Αλέξανδρου Διομήδη

6 Ιανουαρίου 1950 – 23 Μαρτίου 1950, Υπηρεσιακή κυβέρνηση Ιωάννη Θεοτόκη

1950 – 1958: 12 Κυβερνήσεις

23 Μαρτίου 1950 – 15 Απριλίου 1950, Κυβέρνηση Σοφοκλή Βενιζέλου, μετά από **βουλευτικές εκλογές**

15 Απριλίου 1950 – 21 Αυγούστου 1950, Στήριξη: ΕΠΕΚ, Κόμμα Φιλελευθέρων, Κόμμα Γεωργίου Παπανδρέου, Κυβέρνηση Νικολάου Πλαστήρα

21 Αυγούστου 1950 – 13 Σεπτεμβρίου 1950, Στήριξη: Κόμμα Φιλελευθέρων, Δημοκρατικών Σοσιαλιστικών Κόμμα, Εθνικών Κόμμα Ελλάδος, Κυβέρνηση Σοφοκλή Βενιζέλου

13 Σεπτεμβρίου 1950 – 3 Νοεμβρίου 1950, Κόμμα Φιλελευθέρων, Συνασπισμός Κέντρου, Δεξιάς, Κυβέρνηση Σοφοκλή Βενιζέλου

3 Νοεμβρίου 1950 – 27 Οκτωβρίου 1951, Κόμμα Φιλελευθέρων, Κυβέρνηση Σοφοκλή Βενιζέλου

27 Οκτωβρίου 1951 – 11 Οκτωβρίου 1952, ΕΠΕΚ, Κόμμα Φιλελευθέρων, Κυβέρνηση Νικολάου Πλαστήρα, μετά από **βουλευτικές εκλογές**

30 Μαρτίου 1952: Εκτέλεση Μπελογιάννη

11 Οκτωβρίου 1952 – 19 Νοεμβρίου 1952, Υπηρεσιακή κυβέρνηση Δημητρίου Κιουσόπουλου

19 Νοεμβρίου 1952 – 4 Οκτωβρίου 1955, Ελληνικός Συναγερμός, Κυβέρνηση Αλέξανδρου Παπάγου (Αρχιστράτηγος στον ελληνοϊταλικό πόλεμο και Εμφύλιο), μετά από **βουλευτικές εκλογές**

4 Οκτωβρίου 1955 - 6 Οκτωβρίου 1955, Ελληνικός Συναγερμός, Κυβέρνηση Αλέξανδρου Παπάγου

6 Οκτωβρίου 1955 – 29 Φεβρουαρίου 1956, Κυβέρνηση Κωνσταντίνου Γ. Καραμανλή (Προερχόμενος από τον Ελληνικό Συναγερμό, ίδρυσε την ΕΡΕ, διορίστηκε από τον Βασιλιά Παύλο)

29 Φεβρουαρίου 1956 – 5 Μαρτίου 1958, ΕΡΕ, Κυβέρνηση Κωνσταντίνου Γ. Καραμανλή, μετά από **βουλευτικές εκλογές**

5 Μαρτίου 1958 – 17 Μαΐου 1958, Υπηρεσιακή κυβέρνηση Κωνσταντίνου Γεωργακόπουλου

Νίκος Μπελογιάννης

Η πρώτη δίκη του Μπελογιάννη ξεκίνησε στην Αθήνα στις 19 Οκτωβρίου 1951 με 52 κατηγορούμενους συνολικά, από το Έκτακτο Στρατοδικείο Αθηνών. Ένα από τα μέλη του δικαστηρίου ήταν ο Γεώργιος Παπαδόπουλος, ο μετέπειτα δικτάτορας, ως έκτακτος στρατοδίκης. Η δίκη ολοκληρώθηκε στις 16 Νοεμβρίου με δώδεκα θανατικές καταδίκες. Μετά την διεθνή κατακραυγή που ακολούθησε, ο πρωθυπουργός Νικόλαος Πλαστήρας δηλώνει ότι η απόφαση δεν θα εκτελεστεί.

Εν τω μεταξύ, «*ανακαλύπτονται παράνομοι ασύρματοι στις περιοχές Καλλιθέας και Γλυφάδας*» και αποφασίζεται ότι ο Μπελογιάννης και ορισμένοι άλλοι κατηγορούμενοι να παραπεμφθούν σε νέα δίκη με τη βαρύτερη κατηγορία της κατασκοπείας (με βάση τον μεταξικό νόμο 375/1936 περί κατασκοπείας).

Η δεύτερη δίκη αρχίζει στις 15 Φεβρουαρίου 1952 ενώπιον του Διαρκούς Στρατοδικείου Αθηνών. Ο Μπελογιάννης αρνήθηκε όλες τις κατηγορίες και πρόβαλε τις πατριωτικές ενέργειες του ίδιου και του ΚΚΕ κατά τη διάρκεια της κατοχής. Η δίκη του πήρε μεγάλη δημοσιότητα όχι μόνο

στην Ελλάδα, αλλά σε όλο τον κόσμο. Σε πολλές πόλεις της Ευρώπης έγιναν εκδηλώσεις συμπαράστασης.

Μέσα σε χρονικό διάστημα μίας εβδομάδας, η κυβέρνηση Πλαστήρα έλαβε περίπου 250.000 τηλεγραφήματα από όλο τον κόσμο, με τα οποία πολλοί επώνυμοι και μη ζητούσαν να μην εκτελεσθεί ο Μπελογιάννης. Ανάμεσά τους, ο Σαρλ ντε Γκολ και σχεδόν όλες οι προσωπικότητες της γαλλικής πολιτικής ζωής, 159 βουλευτές των δύο μεγάλων κομμάτων της Μεγάλης Βρετανίας, οι Πωλ Ελύάρ, Ζαν Κοκτώ, Ζαν-Πολ Σαρτρ, Ναζίμ Χικμέτ, Πάμπλο Πικάσο και Τσάρλι Τσάπλιν.

Παρά τις αντιδράσεις και τις εκκλήσεις, η θανατική καταδίκη δεν άλλαξε, ούτε δόθηκε χάρη από τον βασιλιά Παύλο.

Στις 30 Μαρτίου 1952, ημέρα Κυριακή και ώρα 04:10 τα χαράματα, οι τέσσερις μελλοθάνατοι κομμουνιστές, Μπελογιάννης, Νίκος Καλούμενος, Δημήτρης Μπάτσης και Ηλίας Αργυριάδης μεταφέρθηκαν από τις φυλακές της Καλλιθέας στο στρατόπεδο του Γουδή και εκτελέστηκαν δια τυφεκισμού με τα φώτα των προβολέων των φορτηγών που τους μετέφεραν. Η ώρα και η ημέρα της εκτέλεσης ήταν εξαιρετικά ασυνήθιστη και έγινε τότε για να προλάβουν οι υπέρμαχοι της εκτέλεσης τυχόν απονομή χάριτος. Σημειώνεται ότι οι εκτελέσεις γινόταν πάντα με το πρώτο φως του ήλιου και ποτέ μέρα Κυριακή. ακόμα και από τους Γερμανούς ναζί κατακτητές.

Η εκτέλεση Μπελογιάννη έπληξε καίρια την αξιοπιστία της κεντρώας κυβέρνησης και τορπίλισε την πολιτική εθνικής συμφιλίωσης που επιχειρούσε να επιβάλει ο Νικόλαος Πλαστήρας, στο πρόγραμμα του οποίου ήταν η απελευθέρωση των εκτοπισμένων και των πολιτικών κρατουμένων και ενδεχομένως ακόμα και η νομιμοποίηση του ΚΚΕ. Είναι εναντίον αυτής της πολιτικής που έδρασαν αξιωματικοί του ΙΔΕΑ, με την υποκίνηση της ενεργοποίησης του νόμου περί κατασκοπείας και τη μεθόδευση της καταδίκης και εκτέλεσης του Μπελογιάννη. (Σημ. ΙΔΕΑ: Ιερός Δεσμός Ελλήνων Αξιωματικών. Μυστική οργάνωση αξιωματικών που ευαγγελίζονταν την επαναφορά του Μεταξικού καθεστώτος. Ιδρύθηκε στις 25 Οκτωβρίου του 1944 με σκοπό την αντιμετώπιση "τυχόν επαπειλούμενου κομμουνιστικού κινδύνου")

Να σημειωθεί ότι, τις κρίσιμες εκείνες μέρες, ο Πλαστήρας ήταν άρρωστος, αλλά και μόνος του ενάντια στις εκτελέσεις. Οι άλλοι δύο πολιτικοί αρχηγοί του Κέντρου, Σοφοκλής Βενιζέλος και Γεώργιος Παπανδρέου, τάχθηκαν υπέρ των εκτελέσεων, γεγονός που στιγμάτισε τις σχέσεις τους με την Αριστερά μέχρι τις αρχές της δεκαετίας του 1960 και την κήρυξη του Ανένδοτου Αγώνα.

Η είδηση της εκτέλεσης φτάνει στο στρατόπεδο συγκέντρωσης πολιτικών κρατουμένων στον Άη Στράτη, και ο Γιάννης Ρίτσος, εξόριστος εκεί, θα γράψει την ίδια μέρα το ποίημα «Ο Άνθρωπος με το Γαρύφαλλο».

Σήμερα το στρατόπεδο σωπαίνει.

Σήμερα ο ήλιος τρέμει αγκιστρωμένος στη σιωπή

όπως τρέμει το σακάκι του σκοτωμένου στο συρματοπλέγμα.

Σήμερα ο κόσμος είναι λυπημένος.

Ξεκρέμασαν μια μεγάλη καμπάνα και την ακούμπησαν στη γη.

Μες στο χαλκό της καρδιοχτυπά η ειρήνη.

Σιωπή. Ακούστε τούτη την καμπάνα.

Σιωπή. Οι λαοί περνούν σηκώνοντας στους ώμους τους

το μέγα φέρετρο του Μπελογιάννη.

Un portrait inédit par Pablo PICASSO

BELOYANNIS

- l'homme à la fleur -

Σύνοψη γεγονότων μέχρι τον Ανένδοτο

Την κεντρώα κυβέρνηση διαδέχθηκε τον ίδιο χρόνο ο «Ελληνικός Συναγερμός» με πρωθυπουργό τον Αλέξανδρο Παπάγο, και στη συνέχεια τον Κωνσταντίνο Καραμανλή, ο οποίος ίδρυσε την Εθνική Ριζοσπαστική Ένωση - ΕΡΕ και κέρδισε τις εκλογές του 1956, όπως και του 1958 και 1961.

Από το 1958 στο 1964

17 Μαΐου 1958 – 20 Σεπτεμβρίου 1961, ΕΡΕ, Κυβέρνηση Κωνσταντίνου Γ. Καραμανλή 1958, μετά από βουλευτικές εκλογές 1958

Σχέδιο «Περικλής»

20 Σεπτεμβρίου 1961 – 4 Νοεμβρίου 1961, Υπηρεσιακή κυβέρνηση Κωνσταντίνου Δόβα

4 Νοεμβρίου 1961 – 19 Ιουνίου 1963, ΕΡΕ, Κυβέρνηση Κωνσταντίνου Γ. Καραμανλή, μετά από βουλευτικές εκλογές 1961 – **ΕΚΛΟΓΕΣ ΒΙΑΣ ΚΑΙ ΝΟΘΕΙΑΣ**

1^η Δεκεμβρίου 1961: Κήρυξη Ανένδοτου Αγώνα

1962: «Προίκα στην Παιδεία, όχι στη Σοφία»

22 Μαΐου 1963: Δολοφονία Γρηγόρη Λαμπράκη

19 Ιουνίου 1963: Παραιτείται ο Καραμανλής

19 Ιουνίου 1963 – 29 Σεπτεμβρίου 1963, ΕΡΕ, Κυβέρνηση Παναγιώτη Πιπινέλη

29 Σεπτεμβρίου 1963 – 8 Νοεμβρίου 1963, Υπηρεσιακή κυβέρνηση Στυλιανού Μαυρομιχάλη

8 Νοεμβρίου 1963 – 31 Δεκεμβρίου 1963, Ένωση Κέντρου, Κυβέρνηση Γεωργίου Παπανδρέου, μετά από βουλευτικές εκλογές 1963, Παραίτηση Παπανδρέου, **Επαναπροκήρυξη εκλογών**

31 Δεκεμβρίου 1963 – 18 Φεβρουαρίου 1964, Υπηρεσιακή κυβέρνηση Ιωάννη Παρασκευόπουλου

Εκλογές του 1958

Η μεγάλη έκπληξη στις εκλογές του 1958 ήταν το ότι η Ενιαία Δημοκρατική Αριστερά - ΕΔΑ κατέλαβε τη δεύτερη θέση με ποσοστό 24,42% και, ενισχυόμενη από την δεύτερη κατανομή ψήφων, έφτασε τις 79 έδρες. Ήταν η πρώτη φορά στην ελληνική κοινοβουλευτική ιστορία που η Αριστερά γίνεται Αξιωματική Αντιπολίτευση. Το Κόμμα Φιλελευθέρων καταποντίστηκε, παίρνοντας μόνο 20,67%, λόγω και της ενδοπαρταξιακής διαμάχης Σοφοκλή Βενιζέλου και Γεωργίου Παπανδρέου.

Οι εκλογές έγιναν με νέο εκλογικό νόμο, που είχε ψηφιστεί επί υπηρεσιακής κυβέρνησης και προέβλεπε ενισχυμένη αναλογική. Το εκλογικό σύστημα πριμοδοτούσε με βουλευτικές έδρες τα δύο πρώτα κόμματα εις βάρος των υπολοίπων και σκοπό είχε, πλην της πριμοδότησης του νικητή, τη μείωση της δύναμης της αριστερής ΕΔΑ, η οποία προβλεπόταν να έρθει τρίτη. Στο σύστημα αυτό είχαν συμφωνήσει και τα δύο μεγάλα κόμματα της εποχής, ΕΡΕ και Κόμμα Φιλελευθέρων.

Εκλογές του 1961 - «Εκλογές βίας και νοθείας»

Οι εκλογές της 29ης Οκτωβρίου 1961 έγιναν σε κλίμα μεγάλης έντασης και εν μέσω επεισοδίων. Έμειναν στην ιστορία ως «εκλογές βίας και νοθείας». Η κυβέρνηση Καραμανλή, τα Σώματα Ασφαλείας και οι Ένοπλες Δυνάμεις προέβησαν προεκλογικά σε εκτεταμένη τρομοκρατία εναντίον της ΕΔΑ, αλλά και του Κέντρου, καθώς και σε νοθεία του εκλογικού αποτελέσματος, εφαρμόζοντας το λεγόμενο «Σχέδιο Περικλής». Όπως είπε χαρακτηριστικά ο Γεώργιος Παπανδρέου, «στις εκλογές αυτές *«ψηφισαν ακόμα και τα δένδρα»*».

Σημειώθηκαν βίαια επεισόδια κατά την προεκλογική εκστρατεία κατά των οπαδών της ΕΔΑ, ακόμη και κατά υποψηφίων βουλευτών της. Στις συμπλοκές υπήρξαν και νεκροί από πυρά του στρατού και της χωροφυλακής. Ιδιαίτερα στην επαρχία, στρατός, χωροφυλακή και παρακρατικοί άσκησαν ψυχολογική πίεση στους πολίτες να μη συμμετάσχουν στις προεκλογικές εκδηλώσεις της ΕΔΑ και να μην την ψηφίσουν. Προεκλογικό υλικό της ΕΔΑ κατασχέθηκε κατ' επανάληψη, ενώ πολλές συγκεντρώσεις της παρεμποδίστηκαν είτε με την επέμβαση του στρατού και της αστυνομίας είτε με τη δημιουργία επεισοδίων από βαλτούς «πολίτες».

Επεισόδια βίας ή τρομοκρατίας σημειώθηκαν, παρότι σε μικρότερη έκταση, ακόμα και σε βάρος υποψηφίων της Ενώσεως Κέντρου. Η νοθεία είχε να κάνει με ψευδείς εγγραφές στους εκλογικούς καταλόγους και διπλοψηφίες. Χαρακτηριστικό είναι ότι βρέθηκαν εγγεγραμμένοι 218 χωροφύλακες να δηλώνουν διεύθυνση κατοικίας την ίδια διώροφη μονοκατοικία. Ως αίτιο για τη βία κατά της ΕΔΑ θεωρείται η μεγάλη επιτυχία που αυτή είχε σημειώσει στις προηγούμενες βουλευτικές εκλογές (όταν αναδείχθηκε Αξιωματική Αντιπολίτευση), η οποία είχε ανησυχήσει έντονα τους ακραιφνείς «εθνικόφρονες». Είναι χαρακτηριστικό ότι τον Ιούνιο του 1958 (έναν μήνα μετά τις εκλογές) η κυβέρνηση Καραμανλή τοποθέτησε στην ΚΥΠ τον μετέπειτα δικτάτορα Γεώργιο Παπαδόπουλο, αρχικά ως διευθυντή του γραφείου του αρχηγού της ΚΥΠ, έπειτα ως κλαδάρχη Αντικατασκοπείας.

Στις 4 Νοεμβρίου ορκίστηκε η νέα κυβέρνηση Κωνσταντίνου Καραμανλή.

Την 1η Δεκεμβρίου ο Γεώργιος Παπανδρέου ξεκίνησε τον «Ανένδοτο Αγώνα», ο οποίος κορυφώθηκε με μεγάλες πορείες και διαδηλώσεις σε όλη τη χώρα. Ο «Ανένδοτος Αγώνας» συνεχίστηκε μέχρι το 1963. Και η ΕΔΑ, που ήταν ο μεγάλος ηττημένος αυτής της εκλογικής αναμέτρησης, υποστήριξε τον ανένδοτο αγώνα, οργανώνοντας μάλιστα πολλές διαδηλώσεις.

Στις 4 Δεκεμβρίου 1961 συνήλθε η νέα Βουλή χωρίς την παρουσία των βουλευτών του Κέντρου και της Αριστεράς.

«Σχέδιο Περικλής»

Το Σχέδιο Περικλής ήταν ειδικό επιτελικό σχέδιο ανάληψης στρατιωτικών επιχειρήσεων με συνεπικουρία αστυνομικών, αλλά και κάποιων παρακρατικών οργανώσεων, με απώτερο στόχο την ποδηγέτηση των βουλευτικών εκλογών του 1961, υπέρ της ΕΡΕ.

Ήταν μέρος εκστρατείας που είχαν αρχίσει οι ελληνικές και αμερικανικές μυστικές υπηρεσίες και περιελάμβανε άμεση παρέμβαση του στρατού και της αστυνομίας στα τότε πολιτικά πράγματα της χώρας με τη χρήση «διαφωτιστικού υλικού» και την ίδρυση παρακρατικών οργανώσεων από «εθνικόφρονες πολίτες» με σκοπό τον περιορισμό του ποσοστού της ΕΔΑ. Ο Καραμανλής αναγκάστηκε να παραδεχθεί την ύπαρξη του σχεδίου, ισχυρίστηκε όμως ότι δεν προοριζόταν να εφαρμοστεί στις εκλογές του 1961, παρά μόνο σε περίπτωση εξωτερικού ή εσωτερικού κινδύνου.

Το σχέδιο καταγγέλθηκε δημόσια στη Βουλή από τον πρωθυπουργό Γεώργιο Παπανδρέου στις 23 Φεβρουαρίου 1965. Στις 9 Ιουνίου 1965 ασκήθηκε κακουργηματική ποινική δίωξη στους εμπλεκόμενους στο «Σχέδιο Περικλής», «επί παραβάσει καθήκοντος, εκδόσει αθεμίτων διαταγών και ηθική αυτουργία εις πράξεις αποβλεπούσας την νόθευσιν του εκλογικού φρονήματος του λαού». Μεταξύ των εμπλεκόμενων και ο μετέπειτα δικτάτορας Γεώργιος Παπαδόπουλος.

Και ένας γάμος – και τι γάμος!

Για την... αποκατάσταση της κόρης της Σοφίας, που θα παντρευόταν τον Μάιο του 1962 με τον διάδοχο του ισπανικού θρόνου Χουάν Κάρλος στην Αθήνα, η Φρειδερίκη πίεζε για να εξασφαλίσει μεγάλη κρατική προίκα. Ο Καραμανλής, γνωρίζοντας τις αντιδράσεις που θα προκαλούσε αυτό, ζήτησε την συναίνεση της αντιπολίτευσης, αλλά απέτυχε. Ωστόσο, στις 19 Φεβρουαρίου 1962 ο υπουργός Οικονομικών Σπύρος Θεοτόκης κατέθεσε στη Βουλή νομοσχέδιο σύμφωνα με το οποίο όχι μόνο δινόταν προίκα ύψους 300.000 δολαρίων (9 εκ. δραχμές), αλλά το υπέρογκο για την εποχή ποσό θα απαλλάσσεται από κάθε φορολογία και μπορούσε να μετατραπεί σε συνάλλαγμα. Επιπλέον, οι τελετές του γάμου στοίχισαν περίπου 3 εκ δραχμές!

Το βασιλικό ζεύγος χάρισε στους μελλόνυμφους «κάποια ωραία ελληνικά δαχτυλίδια του 4ου αι. π.Χ.», και παράγγειλαν να γίνουν οι βέρες από χρυσά νομίσματα του Μεγάλου Αλεξάνδρου, που τα έλιωσαν για το σκοπό αυτό!!!

Η προκλητική προίκα στη Σοφία αποτέλεσε μια ακόμα από τις πολλές αιτίες που πυροδότησαν τον ξεσηκωμό της νεολαίας της περιόδου, ενώ εκείνες τις ημέρες πρωτοεμφανίζονται τα εμβληματικά συνθήματα της εποχής, “114” και “Προίκα στην Παιδεία – όχι στη Σοφία”.

Οι αγώνες του 114 και του 15%

Οι φοιτητές θέλουν να σαρώσουν την σαπίλα. Θέλουν να διώξουν τους χαφιέδες από τα Πανεπιστήμια και να καταργήσουν το σπουδαστικό τμήμα της ασφάλειας. Θέλουν καλύτερα κτίρια, αύξηση των κονδυλίων και ελευθερία στη σκέψη. Βροντοφωνάζουν «Δεν χωράμε στα ψυγεία!» και υψώνουν ελληνικές σημαίες με τον αριθμό 114, αποφασισμένοι να αναλάβουν την ευθύνη για την μοίρα τους. Το 114, ήταν το ακροτελεύτιο άρθρο του Συντάγματος που όριζε ότι η φύλαξή του επαφιόταν στον πατριωτισμό των Ελλήνων. Οι αστυνομικοί καταπατούν το άσυλο και χτυπούν τους φοιτητές με γροθιές και ρόπαλα.

Διευθυντής: ΜΑΝΩΛΗΣ ΓΑΕΖΟΣ (1956 – 1959)
 Έκδοτης: ΛΕΩΝΙΔΑΣ ΚΥΡΚΟΣ
 ΠΟΤΗΣ ΠΑΡΑΣΚΕΥΟΠΟΥΛΟΣ – Διευθυντής
 ΠΕΜΠΤΗ 6 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 1962
 ΑΔΑ – 5711 16 – ΑΡΙΘ. ΦΥΛ. 581 – ΤΑΧΙΔΙΑ – Τεύχος 3
 Αγορά 1100 – 126 – Κόπη 8127 – Σάββατο 15 Νοεμβρίου 1962 – Αγορά 1100 – Κόπη 8127 – Τεύχος 3

Η ΑΥΓΗ

ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΗ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΤΟΥ ΛΑΟΥ

Πορτοφύλακας και το γαλλικό γαλάζιο και λευκό με τον αριθμό 114. Σήμερα το βράδυ κινείται ένα μεγάλο κίνημα φοιτητών της ΑΕΔΑ και της ΕΑΕΚ, και της ΕΑΕΚ. Η γαλλική και η ελληνική κυβέρνηση είναι υπεύθυνες για την κατάσταση στην Ελλάδα. Το Συνέδριο θα διεξαχθεί στην Αθήνα με την παρουσία του Συνέδριου.

Με τὸ σύνθημα «προίκα στὴν Παιδεία»

ΟΙ ΦΟΙΤΗΤΕΣ

ΞΕΧΥΝΟΝΤΑΙ

ΣΤΟΥΣ ΔΡΟΜΟΥΣ

Χιλιάδες ὅτις χθεσινὲς συγκεντρώσεις

Η δολοφονία του Γρηγόρη Λαμπράκη από το παρακράτος

Το βράδυ της 22ας Μαΐου 1963 ο Γρηγόρης Λαμπράκης, βουλευτής της ΕΔΑ, μίλησε σε εκδήλωση που διοργάνωσε στη Θεσσαλονίκη η «Επιτροπή για τη Διεθνή Ύφεση και Ειρήνη». Πριν ακόμα η εκδήλωση ξεκινήσει, πλήθος παρακρατικών και αστυνομικών με πολιτικά είχαν καταλάβει τα γειτονικά πεζοδρόμια, κραυγάζοντας συνθήματα και προπηλακίζοντας όσους προσέρχονταν στην αίθουσα για να πάρουν μέρος σε αυτή. Άλλοι αστυνομικοί, ένστολοι, αν και παρόντες σε μεγάλο αριθμό δεν λάμβαναν κανένα μέτρο για την απώθηση των παρακρατικών, παρά τις διαμαρτυρίες των οργανωτών και του ίδιου του Λαμπράκη, ενός μέλους δηλαδή του ελληνικού κοινοβουλίου. Μάλιστα, ένας παρακρατικός κατόρθωσε να χτυπήσει τον Λαμπράκη στο κεφάλι με ρόπαλο κατά την είσοδό του στην αίθουσα της εκδήλωσης, τραυματίζοντάς τον ελαφρά. Σοβαρά, αντίθετα, τραυματίστηκε από τους ανεξέλεγκτους διαδηλωτές ο έτερος παρών αριστερός βουλευτής, Γιώργος Τσαρουχάς.

Με την ολοκλήρωση της εκδήλωσης, ο Λαμπράκης εγκατέλειψε την αίθουσα με πρόθεση να κατευθυνθεί σε κοντινό ξενοδοχείο όπου είχε καταλύσει. Ακριβώς εκείνη τη στιγμή, και παρά το γεγονός ότι η αστυνομία είχε αποκλείσει όλους τους δρόμους, ένα τρίκυκλο εμφανίστηκε από το πουθενά, πλησίασε τον Λαμπράκη με ιλιγγιώδη ταχύτητα και τον έριξε στο έδαφος. Κανείς αστυνομικός δεν κινήθηκε για να εμποδίσει το τρίκυκλο πριν το χτύπημα, να συλλάβει τον οδηγό του μετά, ή ακόμα και να βοηθήσει τον αιμόφυρτο Λαμπράκη. Όπως αποδείχτηκε, το θύμα είχε δεχτεί ισχυρό χτύπημα στο κεφάλι από μεταλλικό αντικείμενο.

Ο Σπύρος Γκοτζαμάνης καταδικάστηκε σε 11 χρόνια κάθειρξη και ο Εμμανουηλίδης σε 8 χρόνια, και οι δύο αμνηστεύτηκαν και αφέθηκαν ελεύθεροι από τη δικτατορία των Συνταγματαρχών. Οι συνήγοροι πολιτικής αγωγής συνελήφθησαν και εξορίστηκαν και ο ανακριτής Χρήστος Σαρτζετάκης φυλακίστηκε.

Καραμανλής ως Τριανταφυλλίδης

Από τις εκλογές της βίας και νοθείας και κάτω από το βάρος των καταγγελιών της αντιπολίτευσης και του εξελισσόμενου Ανένδοτου Αγώνα, το κύρος της Κυβέρνησης Καραμανλή κλονιζόταν. Αποκορύφωμα αποτέλεσε η δολοφονία του Γρηγόρη Λαμπράκη, καθώς οι δολοφόνοι του είχαν διασυνδέσεις με την Χωροφυλακή. Μάλιστα, ο Καραμανλής είχε πει τότε *«ποιος κυβερνάει αυτό τον τόπο;»*

Παράλληλα, ήδη από τις αρχές του '60, υπήρχαν συγκρούσεις μεταξύ Καραμανλή και παλατιού, ιδίως με την Φρειδερίκη. Μεταξύ των λόγων και η προίκα της Σοφίας, όπως και ένα ταξίδι του βασιλικού ζεύγους στην Αγγλία για το οποίο ο Καραμανλής είχε έντονες ενστάσεις. Παραιτήθηκε από πρωθυπουργός στις 18 Ιουνίου 1963 –στην πραγματικότητα εξαναγκάστηκε σε παραίτηση– και έφυγε από την Ελλάδα για τη Ζυρίχη, όπου παρέμεινε μέχρι και τον Σεπτέμβριο, οπότε επέστρεψε για να ηγηθεί της ΕΡΕ στις εκλογές της 3^{ης} Νοεμβρίου 1963.

Μετά την ήττα της ΕΡΕ από την «Ένωση Κέντρου», παραιτήθηκε από την ηγεσία της ΕΡΕ, όρισε ως αρχηγό του κόμματος τον Παναγιώτη Κανελλόπουλο και έφυγε μυστικά για το Παρίσι με το ψευδώνυμο «Τριανταφυλλίδης», όπου ιδιώτευσε επί 11 χρόνια μέχρι τη Μεταπολίτευση (*οπότε τον κάλεσαν ως «σωτήρα»*).

Εκλογές 3ης Νοεμβρίου 1963 και 16^{ης} Φεβρουαρίου 1964

Στις εκλογές του 1963 νικητής αναδεικνύεται η Ένωση Κέντρου με 42,04%, ενώ η ΕΡΕ παίρνει 39,37%, και η ΕΔΑ 14,34%. Στις 8 Νοεμβρίου ορκίζεται η κυβέρνηση μειοψηφίας του Γεωργίου Παπανδρέου – είχε μόνο 138 (αντί 151) έδρες. Μη θέλοντας να κυβερνήσει με τις ψήφους της ΕΔΑ που της έδινε ψήφο εμπιστοσύνης (22 έδρες), η κυβέρνηση Παπανδρέου παραιτείται στις 30 Δεκεμβρίου 1963 και επαναπροκηρύσσονται εκλογές για τις 16 Φεβρουαρίου 1964. Ουσιαστικά, επρόκειτο για σαφή εκβιασμό της ΕΔΑ.

Η ΕΔΑ εμπιστεύτηκε το προεκλογικό μήνυμα του Παπανδρέου για εδραίωση «αληθινής δημοκρατίας» και δεν κατάρτισε συνδυασμούς σε 24 εκλογικές περιφέρειες, ώστε οι ψηφοφόροι της να ψηφίσουν την «Ένωση Κέντρου», για να σχηματίσει ο Παπανδρέου αυτοδύναμη κυβέρνηση, όπως και έγινε. Στις 16 Φεβρουαρίου 1964 η Ένωση Κέντρου πέτυχε σαρωτική νίκη, παίρνοντας 52,72%, από τα μεγαλύτερα ποσοστά που έχει λάβει ποτέ πολιτικός σχηματισμός και 171 έδρες, ενώ η ΕΡΕ (με Παναγιώτη Κανελλόπουλο πια ως πρόεδρο) παίρνει 35,26% (107 έδρες) και η ΕΔΑ 11,80% (22 έδρες).

Να σημειώσουμε ότι σε αυτές τις εκλογές ήταν για πρώτη φορά υποψήφιος Βουλευτής στην Αχαΐα ο Ανδρέας Παπανδρέου, ο οποίος και βγήκε πρώτος σε ψήφους και ανέλαβε τη θέση του Υπουργού Προεδρίας της νέας κυβέρνησης.

Δείγματα τοποθετήσεων σε προεκλογικές ομιλίες:

Παναγιώτης Κανελλόπουλος, 13 Φεβρουαρίου 1964 στην Αθήνα:

Η Δημοκρατία του κύριου Παπανδρέου βασίζεται επί των ψήφων εκείνων οι οποίοι ζητούν να ανατρέψουν την ελευθερίαν... Δεν είναι ο κύριος Παπανδρέου συνειδητός συνοδοιπόρος της ΕΔΑ,

έδωσε όμως το δικαίωμα εις την ΕΔΑ να γίνει συνοδοιπόρος του... υπάρχουν μόνο δύο κόσμοι, η δημοκρατία και ο ολοκληρωτισμός».

Γεώργιος Παπανδρέου, 14 Φεβρουαρίου 1964 στην Αθήνα:

Η Δημοκρατία ενίκησε. Ζήτη η Δημοκρατία... Εις τον εκλογικόν στίβον, δέν αντιμετωπίζονται σήμερον απλώς δυο κόμματα. Αντιμετωπίζονται δύο κόσμοι. Ο κόσμος της παρακμής και ο κόσμος της αναγεννήσεως. ... εις τον ολοκληρωτισμόν της δεξιάς μας είχεν οδηγήσει η οκταετία τής ΕΡΕ. Δεν υπήρχε δημοκρατία. Υπήρχε κομματικόν, αστυνομικόν, διεφθαρμένον, ολοκληρωτικόν καθεστώς. Διετηρούντο μόνο τα εξωτερικά γνωρίσματα της δημοκρατίας... ωρθώθη ο ανένδοτος αγών... και επανήλθεν η δημοκρατία, η αληθής δημοκρατία εις την αρχαίαν πατρίδα της.

Από την εκλογή Γεωργίου Παπανδρέου (1964) στην Αποστασία και, από εκεί, στη Χούντα των Συνταγματαρχών της 21^{ης} Απριλίου - Σύνοψη

19 Φεβρουαρίου 1964 – 15 Ιουλίου 1965, Ένωση Κέντρου, Κυβέρνηση Γεωργίου Παπανδρέου, μετά από βουλευτικές εκλογές 1964

Τα θετικά και τα ελλείματα

Το «σαμποτάζ» του Έβρου

Η σκευωρία «ΑΣΠΙΔΑ»

15 Ιουλίου 1965, Συνταγματικό πραξικόπημα-Αποστασία

Δολοφονία Σωτήρη Πέτρουλα

15 Ιουλίου 1965 – 20 Αυγούστου 1965, Κυβέρνηση Γεωργίου Αθανασιάδη-Νόβα, αποστάτης (από Ένωση Κέντρου)

20 Αυγούστου 1965 – 17 Σεπτεμβρίου 1965, Κυβέρνηση Ηλία Τσιριμώκου, αποστάτης (από Ένωση Κέντρου)

17 Σεπτεμβρίου 1965 – 22 Δεκεμβρίου 1966, Κυβέρνηση Στέφανου Στεφανόπουλου, αποστάτης (από Ένωση Κέντρου)

22 Δεκεμβρίου 1966 – 3 Απριλίου 1967, Υπηρεσιακή κυβέρνηση Ιωάννη Παρασκευόπουλου, Υποδιοικητής της Εθνικής Τράπεζας

3 Απριλίου 1967 – 21 Απριλίου 1967, ΕΡΕ, Κυβέρνηση Παναγιώτη Κανελλόπουλου

21^η Απριλίου 1967, Πραξικόπημα των συνταγματαρχών

Τα θετικά και τα ελλείματα της διακυβέρνησης Γεωργίου Παπανδρέου

Η κυβέρνηση της «Ένωσης Κέντρου»

- ✓ προώθησε, παρά την έντονη αντίδραση της δεξιάς, εκσυγχρονισμούς στην εκπαίδευση - μεταρρύθμιση Λουκή Ακρίτα και Ευάγγελου Παπανούτσου, όπως δωρεάν παιδεία, με χορήγηση βιβλίων για όλους τους μαθητές των τριών βαθμίδων της εκπαίδευσης, καθώς και καθιέρωση της δημοτικής στα δημοτικά σχολεία
- ✓ κατάργησε μια σειρά ψηφίσματα του εμφυλίου πολέμου
- ✓ έβαλε σε αχρησία τα πιστοποιητικά κοινωνικών φρονημάτων σε μεγάλο βαθμό (εξαιρέθηκαν οι δημόσιοι υπάλληλοι) - τον Σεπτέμβριο του 1964 μπήκαν στα πανεπιστήμια για πρώτη φορά παιδιά που τους στερείτο η εισαγωγή λόγω των «μη υγιών» φρονημάτων συγγενών τους

- ✓ ελευθέρωσε τους περισσότερους απ' τους εναπομείναντες πολιτικούς κρατούμενους,
- ✓ αύξησε μισθούς και μεροκάματα
- ✓ ρύθμισε τα αγροτικά χρέη.

Από την άλλη όμως

- X αρνήθηκε να απελευθερώσει όσους πολιτικούς κρατούμενους είχαν καταδικαστεί για κατασκοπία
- X στο ζήτημα του επαναπατρισμού των πολιτικών προσφύγων ακολούθησε την τακτική της κατά περίπτωση έγκρισης των αιτήσεων
- X δεν κατάργησε τους νόμους που έθεταν εκτός νόμου το ΚΚΕ
- X δεν θέλησε να αναγνωρίσει την Εθνική Αντίσταση
- X επιχείρησε να διαλύσει τη «Δημοκρατική Νεολαία Λαμπράκη» στα σχολεία
- X δεν ικανοποίησε το αίτημα «15% για την Παιδεία»
- X Κυρίως όμως δεν αποτόλμησε να προχωρήσει, όπως ήταν η μεγάλη του υπόσχεση, σε κάθαρση Στρατού και Σωμάτων Ασφαλείας, που συνέχισαν να στηρίζουν το παρακράτος. Ο ΙΔΕΑ παρέμεινε ανενόχλητος να συνωμοτεί, το Παλάτι να ρυθμίζει την πολιτική ζωή - και μέσω των «μπράβων» του - και όλοι μαζί να υπονομεύουν τις προσπάθειες της κυβέρνησης για εκδημοκρατικοποίηση.

Να προσθέσουμε και όσους επί Καραμανλή πλούτισαν και τώρα ένοιωθαν να κινδυνεύουν τα κέρδη τους - *«εργολάβοι, χρηματιστές κι ιδιοκτήτες που θησαύριζαν την πόλη εκδίδοντας σε ντόπιους εκπονητές και ξένους εραστές»* (όπως γράφει σε ποίημά του ο Γιώργος Μολέσκης αναφερόμενος στην Αμμόχωστο).

Το παρακράτος καθόριζε και τη στάση του κράτους απέναντι στο φοιτητικό κίνημα

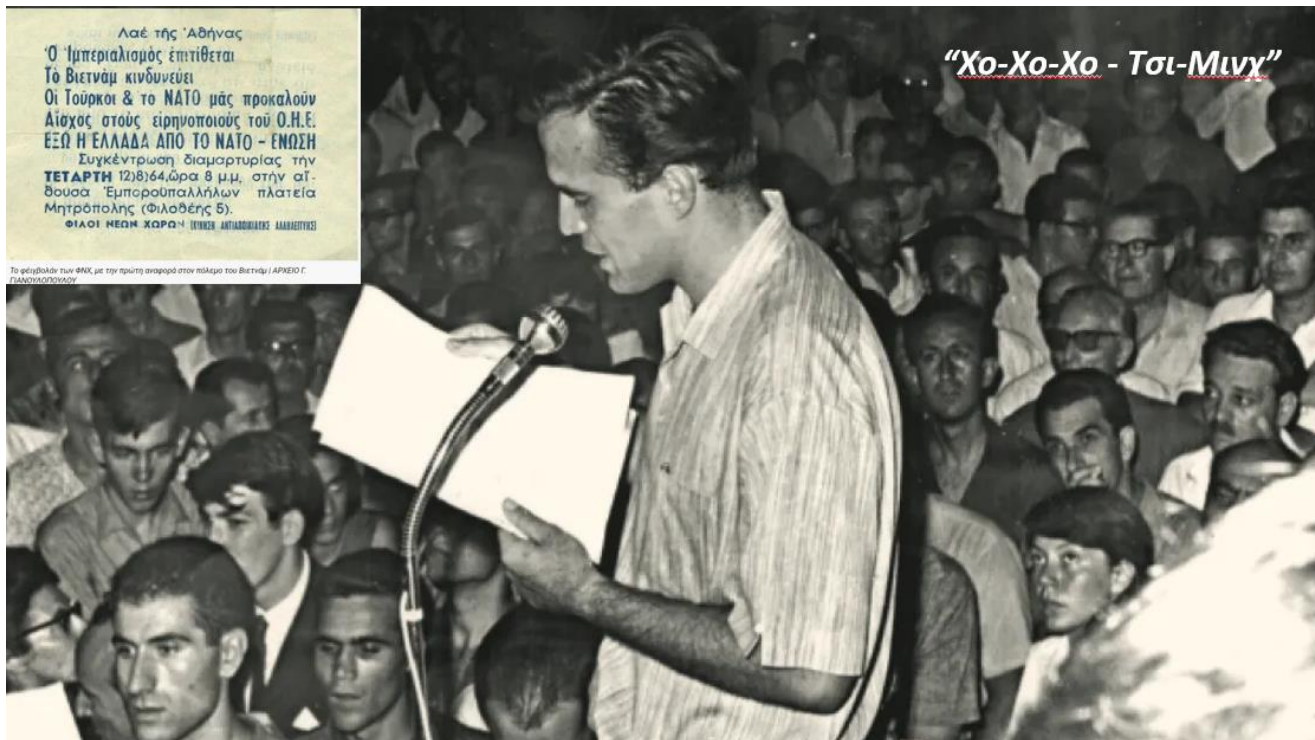
Στις 10 Αυγούστου 1964 η ΕΦΕΕ οργάνωσε στα Προπύλαια μαζικότατο συλλαλητήριο για το Κυπριακό, όπου κυριαρχούσε η παρουσία της Αριστεράς με αντιιμπεριαλιστική συνθηματολογία. Στην ομιλία του προς τους συγκεντρωμένους, ο πρόεδρος της ΕΦΕΕ θύμισε τις «εκατόμβες θυμάτων» της αγγλικής επέμβασης στα Δεκεμβριανά του 1944 και πρόσθεσε μια έκτακτη, εκτός κειμένου, αναφορά στον πρόσφατο τότε βομβαρδισμό του Βιετνάμ.

Ήταν η τελευταία συγκέντρωση του είδους σε ανοιχτό χώρο που επέτρεψε η κυβέρνηση Παπανδρέου!

Συγκεντρώσεις επιχειρήθηκαν ξανά και ξανά και διαλύονταν βίαια από την αστυνομία.

Η ισχύς της της Αριστεράς στους δρόμους «έπρεπε» να παταχθεί *«διά λόγους δημοσίας τάξεως και κυκλοφορίας»*.

Ακόμα και σε κλειστούς χώρους, αστυνομία και μπράβοι επιτίθεντο στους φοιτητές.

Συλλαλητήριο στις 10/8/1964, στην Αθήνα.
Κεντρικός ομιλητής ο πρόεδρος της ΕΦΕΕ Γιάννης Γιαννουλόπουλος

Οι συγκεντρώσεις της ΕΦΕΕ (Εθνική Φοιτητική Ένωση Ελλάδας) για το Βιετνάμ το 1964-1965 υπήρξαν οι μαζικότερες της εποχής σε όλη την Ευρώπη και συνέπεσαν χρονικά με τις πρώτες διαδηλώσεις κατά του πολέμου στις ίδιες τις ΗΠΑ.

«Τούτο δεν οφείλεται στο ότι εμείς ήμαστε πιο ενημερωμένοι για το τι συνέβαινε στο Βιετνάμ, ή “πιο αριστεροί” απ’ όλους τους υπόλοιπους Ευρωπαίους φοιτητές και τις Ενώσεις τους», εξηγεί ο τότε πρόεδρος της ΕΦΕΕ, Γιαννουλόπουλος.

«Σ’ εκείνη τη χρονική συγκυρία, όμως, με πρόσφατες τις κινητοποιήσεις για το 114 και το 15%, κι ακόμα πιο πρόσφατες εκείνες για την επίθεση εναντίον της Κύπρου, η ΕΦΕΕ διέθετε μια εντελώς ειδική κινηματική δυναμική».

ΜΕ ΣΤΟΧΟΝ ΤΗΝ ΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΗΝ ΠΡΕΣΒΕΙΑΝ

«Μάχη» 'Αστυνομίας καὶ ἀριστερᾶς ἘΦΕΕ διὰ τό... Βιετνάμ

ΚΑΙ ΟΛΙΓΟΣ ΘΕΟΔΩΡΑΚΗΣ

Ἀλλεπάλλα ἐπεισόδια ἐμφυλίου
σαν πρὸς μετὰ τοὺς φοιτητῶν, κατευθύνονται
ἀπὸ τῆς Ε.Φ.Ε.Ε., καὶ ἀστυνομικῶν.
Ὁς γνωστὸν, ἡ Ε.Φ.Ε.Ε., τὸ Κεντρικὸν Συμβούλιον τῆς
ἀριστερᾶς ἀφίκει εἰς τὴν Ἀριστοτέλιν,
ἐξήγγιστο συγκεντρωσθῶν τῶν φοιτη-
τῶν εἰς τὸ προαύλιον τοῦ Πανεπι-
στημίου, εἰς ἐκείνην διαμαρτυρίαν
ἀπὸ τῆς ἐπιθέσεως τῶν Ἀμερικανῶν
εἰς τὸ Βιετνάμ, ἡ ὁποία ἀπεγορεύ-
θη. Ἀπὸ τῆς 2.30 ἀστυνομικαὶ
ῥευσαν μηχανοκίνητους φοιτη-
τῶν εἰς τὴν προαύλιον τοῦ Χρημα-
τιοῦ.

Δ.Α. κ. Μ. Θεωδωράκης ἐπὶ κεφαλῇ
150 περίπου νεαρῶν, ποὺ ἐκρούσαν
ἀντιαμερικανικὰ συνθήματα. Οἱ
ἀστυνομικοὶ τοὺς συνέλασαν καὶ ἀπα-
λὸς τὴν ἐμάδα του, διότι ἡ συγ-
κέντρωσις εἶχεν ἀπαγορευθῆ καὶ ἐ-
ξουσιοδοτή ἐπιτελεῖν.
Ἐπιτροπὴ βουλευτῶν τῆς Ε.Δ.Α.
πρὸς τὸν κ. Μ. Θεωδωράκη ἐπεκρίθη
τὴν 7ην μ.μ. τὴν Πρόεδρον τῆς Βου-
λῆς κ. Ἀθανασίου - Νάκου καὶ
διαμαρτυρήσῃ διότι, ὡς ἐλαχίστον,
ἀρσενε τῆς Τάξεως ἐπετίθησαν βα-
ναυσικαὶ κατὰ τοῦ κ. Θεωδωράκη, παρ'

«ΚΡΑΤΕΙΤΑΙ» ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΗ ΜΗΧΑΝΗ

Κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν συμ-
βάνων τῆς Ἀστυνομίας πρὸς τὴν
Ε.Φ.Ε.Ε., δύο ἀστυνομικοὶ εἰς
τὴν ἀδὸν Χαρ. Τρικοῦνη ἀφίκε-
σαν βίαια ἀπὸ τὴν φωτογραφί-
κον Φωκὸν τοῦ γραφείου ἐπι-
καίρων εἰς τὴν φωτογρα-
φικὴν μηχανήν, διότι ἤθληται νὰ
φωτογραφίσῃ ἐπεισόδιον. Ἡ μη-
χανὴ εἶν ἐκτετραπῆ, παρὰ τὰς
ἀποσχάσεις τοῦ δικαστικοῦ τῆς
Ἀστυνομίας κ. Ἀθανασίου.
Ὅταν Ἀμερικανὸς σχετικῶς ἀπὸ συν-
τάκτον μᾶς ἂ κ. Ἀρκετοκόμης
ἀντιγράψῃ κατὰ γραφικὴν εἰς τὴν
ἐν λόγῳ ἀνταρῶν εἰς φωτογραφί-
κον μηχανήν. Ἐξουστ ἐντολὴν καὶ τοῦ
ἐπιστροφῆς.

Πρωτοσέλιδος τίτλος του «Ἔθνους» στις 3/4/1965.

Για τα «εθνικῶς ορθά» ΜΜΕ, η διεθνιστική αλληλεγγύη ήταν (και εξακολουθεῖ να εἶναι) ακατανόητη.

Οι συλληφθέντες καταδικάστηκαν με βάση το νόμο περί τεντμποϊσμού!

Πρόκειται για τη διαβόητη προβοκάτσια που έστησε στις 11 Ιουνίου 1965 ο Γεώργιος Παπαδόπουλος, ο οποίος βρισκόταν υπό πίεση λόγω της κακουργηματικής ποινικής δίωξης των εμπλεκομένων στο «Σχέδιο Περικλής» που ασκήθηκε στις 9 Ιουνίου 1965.

Υπόθεση ΑΣΠΙΔΑ - «Αξιωματικοί Σώσατε Πατρίδα, Ιδανικά, Δημοκρατία, Αξιοκρατία»

Η υπόθεση ΑΣΠΙΔΑ ήταν μια μεγάλη σκευωρία που ξέσπασε στα μέσα Μαΐου 1965 όταν ο διοικητής των ελληνικών δυνάμεων της Κύπρου Στρατηγός Γεώργιος Γρίβας ενημέρωσε το υπουργείο Εθνικής Αμύνης της Ελλάδας ότι μέσα στο στράτευμα έχει δημιουργηθεί μία συνωμοτική οργάνωση

[illegible]

αριστερών αξιωματικών με αρχηγό τον Ανδρέα Παπανδρέου η οποία σκοπεύει να ανατρέψει τη νόμιμα εκλεγμένη κυβέρνηση, να καταργήσει το πολίτευμα της βασιλευομένης δημοκρατίας και να επιβάλλει δικτατορία.

Τελικά μετά από πολλές διεργασίες εκδόθηκε βούλευμα με το οποίο παραπέμπονταν σε δίκη ως αρχηγοί της συνωμοσίας 28 στρατιωτικοί (συνταγματάρχες, αντισυνταγματάρχες, λοχαγοί και άλλοι αξιωματικοί των Ενόπλων Δυνάμεων.

Ο Γεώργιος Παπανδρέου αντέδρασε λέγοντας: «Σκευωρία των σκοτεινών δυνάμεων είναι η υπόθεση... και η αποκάλυψις της σκευωρίας συνετελέσθη πλήρως με το εκδοθέν βούλευμα... Ουδέν δικαστικόν πόρισμα δεν υπάρχει με τόσον κενόν εις θετικές αποδείξεις... δεν είναι δικαστικόν κείμενον, αλλ' άθλιον άρθρον του χειρότερου δεξιού Τύπου...».

Υπάρχουν ισχυρές ενδείξεις ότι η σκευωρία είχε στόχο να αντιπαραβληθεί με τις καταγγελίες για το «Σχέδιο Περικλής» που είχε καταγγελθεί δημόσια στη Βουλή από τον πρωθυπουργό Γεώργιο Παπανδρέου στις 23 Φεβρουαρίου 1965.

Ο Νίκος Σαμψών ήταν βασικός μάρτυρας κατηγορίας εναντίον των δημοκρατικών αξιωματικών στην υπόθεση «ΑΣΠΙΔΑ». Στη δίκη υποστήριξε ότι δεν θυμόταν τι έγραφε στις εφημερίδες που διηύθυνε.

Η κατάθεσή του τον έκανε περίγελο και τον κατέστησε «ψευδομάρτυρα», καθώς ο Νικηφόρος Μανδηλαράς, ένας από τους συνηγόρους υπεράσπισης, τον εξέθεσε με τις συνεχείς ερωτήσεις του κάνοντάς τον να περιπέσει σε αντιφάσεις. *Θυμάμαι ότι είχε βάλει τα κλάματα και ο Μανδηλαράς του είπε: «Εσείς, ένας ήρωας κλαίτε;»*

Ο Μανδηλαράς ανέδειξε στο δικαστήριο τον κομβικό ρόλο στη συνωμοσία του ΑΣΠΙΔΑ, του Γεώργιου Παπαδόπουλου, γνωστού ως τότε για το Σχέδιο διαβόητο σαμποτάζ του Έβρου (Ιούνιος 1965), καθώς και ως γραμματέα της «Συντονιστικής Επιτροπής» που είχε καταρτίσει το «Σχέδιο Περικλής» (1961), και παρουσίασε ιατρική γνωμάτευση σύμφωνα με την οποία ο μετέπειτα δικτάτορας Γεώργιος Παπαδόπουλος έπασχε από ψυχιατρική νόσο.

STOK

NEA

ΚΟΤΩΣΑΝ

[illegible]

30

«Ιουλιανά» 1965 και δολοφονία Σωτήρη Πέτρουλα

Τον Ιούλιο του 1965 οι σχέσεις παλατιού με την κυβέρνηση της Ένωσης Κέντρου οξύνονται. Η κυβέρνηση ζητά την αντικατάσταση του Υπουργού Εθνικής Άμυνας Πέτρου Γαρουφαλιά, καθώς αντιλαμβάνεται ότι είναι ένα φερέφωνο των ανακτόρων. Ο βασιλιάς Κωνσταντίνος αρνείται να υπογράψει το αντίστοιχο Βασιλικό Διάταγμα, ανταλλάσσονται 5 επιστολές και ο Παπανδρέου παραιτείται στις 15 Ιουλίου μη αποδεχόμενος τον εξευτελισμό.

Ο λαός ξεχύνεται στους δρόμους εκδηλώνοντας την πίστη του στην νόμιμη κυβέρνηση, ενώ τα ανάκτορα αναζητούν βουλευτές από την Ένωση Κέντρου για το σχηματισμό νέας κυβέρνησης, αναζητούν αποστάτες. Θα καταφέρουν να πάρουν από τη Βουλή ψήφο εμπιστοσύνης, το Σεπτέμβρη, αφού έχουν ήδη προηγηθεί δύο αποτυχημένες προσπάθειες σχηματισμού κυβέρνησης.

Οι αποστάτες ισχυρίστηκαν ότι συγκρούστηκαν με τον Παπανδρέου και στήριξαν κεντροδεξιές κυβερνήσεις, επειδή ήθελαν να αποτρέψουν ανώμαλες εξελίξεις, στις οποίες ισχυρίστηκαν ότι θα οδηγούσε η σύγκρουση Παπανδρέου – Ανακτόρων

Όλο αυτό το διάστημα της συνταγματικής εκτροπής, ο λαός βρίσκεται κάθε νύχτα στους δρόμους, δίνοντας με δυναμισμό τη δική του μάχη υπέρ της Δημοκρατίας.

Στις 21 Ιουλίου 1965, στην πορεία των φοιτητών και της νεολαίας κατά της Αποστασίας δολοφονείται ο αριστερός φοιτητής της ΑΣΟΕΕ Σωτήρης Πέτρουλας, 23 χρονών, δραστήριο πολιτικό στέλεχος της Νεολαίας Λαμπράκη. Από την άγρια κι απρόκλητη επίθεση της αστυνομίας υπήρχαν και 150 τραυματίες, μεταξύ των οποίων σοβαρά και ο Αντρέας Λεντάκης, κεντρικό στέλεχος της Νεολαίας Λαμπράκη.

Η Αστυνομία εξαφάνισε τη σωρό του δολοφονηθέντος Πέτρουλα, ώστε να μην τον βρουν οι δικοί του και προσπάθησε να τον θάψει στα κρυφά τα ξημερώματα. Ο παπάς όμως του νεκροταφείου αρνήθηκε την ταφή γιατί η εκκλησία απαγορεύει να γίνει ταφή πριν την ανατολή του ηλίου. Εν τω μεταξύ ο Μίκης Θεοδωράκης και Λαμπράκης κατόρθωσαν να εντοπίσουν τον νεκρό.

Η κηδεία του Σωτήρη Πέτρουλα έγινε την μεθεπομένη μέρα. Ο όγκος και ο παλμός του κόσμου θύμισαν την κηδεία του Γρηγόρη Λαμπράκη. Εκατοντάδες χιλιάδες νέοι τίμησαν τον νεκρό με τα συνθήματα:

- Ο Σωτήρης ζει
- Αθάνατος
- Δεν περνάει ο φασισμός

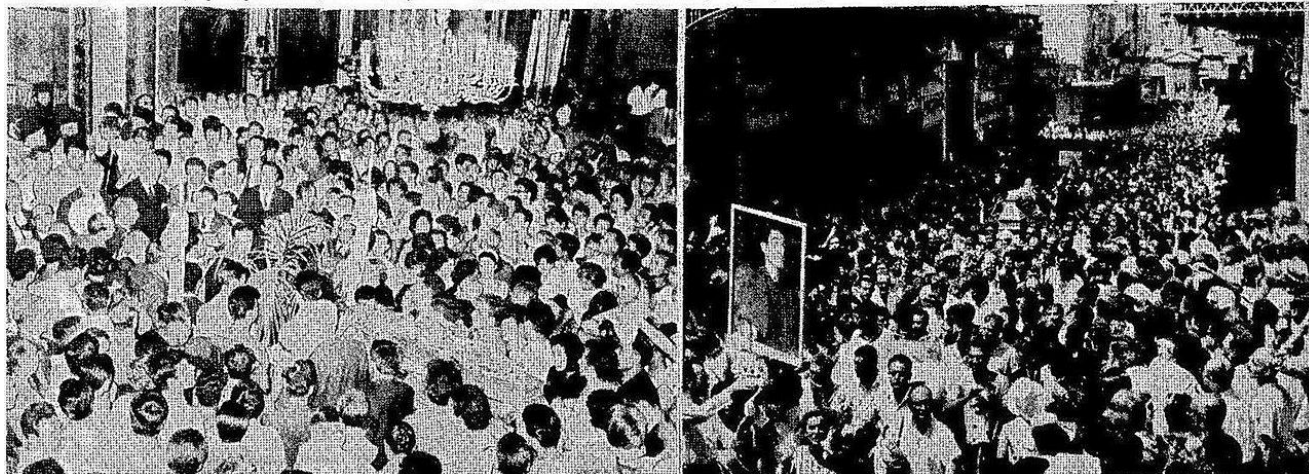
Η κηδεία του Σωτήρη Πέτρουλα

Η πάνδημος κηδεία τοῦ δολοφονηθέντος φοιτητοῦ

Ὡς ΜΑΡΤΥΡΑ ΕΤΙΜΗΣΕΝ Ο ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΟΣ ΛΑΟΣ

ΤΟ ΤΡΑΓΙΚΟΝ ΘΥΜΑ ΤΗΣ ΨΕΥΔΟΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ

Ἡ ἀστυνομία δέν ἐτόλμησε νά ἐμφάνισθῃ.— Οἱ σπουδασταί ἐτήρησαν τήν τάξιν.— Κατάροι κατά τῶν αἱματοκυλισάντων τήν χώραν ἐδόνουν ἐπί ὥρας τήν ἀτμόσφαιραν.— Ὁ σπαραγμός τῶν γονέων τοῦ νεκροῦ καί ἡ ὀδύνη τῶν συναδέλφων του.— Διεδραματίσθησαν συγκλονιστικαί σκηναί.— Ἀνθρωποθάλασσα ἐξεχύθη εἰς τάς κεντρικάς ὁδούς ἀπό τῆς πρωίας.— Φοιτῆταί ἔφερον ἐπὶ τῶν ὤμων τῶν τούς συγγενεῖς τοῦ νεκροῦ.— Ἐνῶ τά πλήθη ἔψαλλον τόν ἐθνικόν ὕμνον, κατεβιάζετο τό φέρετρον εἰς τόν τάφον.— Μετέσχον δουλευταί, δήμαρχοι, κοινотάρχει καί ἐκπρόσωποι ὀργανώσεων.—

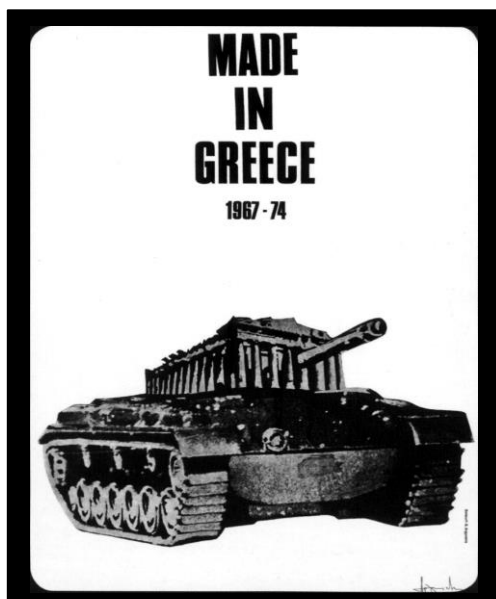
Το πολιτικό στίγμα της σύγκρουσης που συνεχίστηκε μέχρι το πραξικόπημα της 21^{ης} Απριλίου, εκφράστηκε από τα συνθήματα που κυριάρχησαν στις συνεχείς μεγάλες και μικρές διαδηλώσεις της εποχής, όπου πρωτοστατούσε η Νεολαία Λαμπράκη:

«114», «Κάτω οι αυλόδουλοι», «Δημοκρατία», «Παπανδρέου», «Προδότες», «Μητσοτάκη κάθαρμα», «αποσταCΙΑ», «Κάτω η χούντα», «Έξω οι Αμερικανοί», «Κάτω η μοναρχία», «Πάρ' τη μάνασου και μπρος».

Η ΕΔΑ συμπαρατάχθηκε με την «Ένωση Κέντρου» και τον Παπανδρέου παρά την κριτική που του είχε ασκήσει για τη μη τήρηση των προεκλογικών του δεσμεύσεων, μένοντας συνεπής στην πολιτική της συνεργασίας των δημοκρατικών δυνάμεων. Υποστηρίζεται ότι η ίδρυση και η ανάπτυξη του ΠΑΣΟΚ πήγασε από τα χρόνια εκείνα, τότε δηλαδή που πλατιές λαϊκές μάζες, μαζί και αριστερές, στήριξαν τις ελπίδες τους στο «Κέντρο» και, κυρίως, στην «αριστερή» του πτέρυγα με τον Ανδρέα Παπανδρέου.

Ούτε οι κυβερνήσεις των αποστατών στέριωσαν, ούτε εκείνη του Ιωάννη Παρασκευόπουλου (22 Δεκεμβρίου 1966 – 3 Απριλίου 1967). Με το πέρας της, ο βασιλιάς, παρά τη θύελλα διαμαρτυριών, έδωσε εντολή σχηματισμού κυβέρνησης στον Παναγιώτη Κανελλόπουλο, με τη δέσμευση ότι θα διενεργούσε εκλογές στις 28 Μαΐου 1967.

Οι εκλογές δεν ήρθαν. Ήρθαν τα τανκς... και ξεκίνησε μια νέα επώδυνη περίοδος.

Εμάς, τους τότε φοιτητές, που μέχρι και λίγες μόνο ώρες πριν τραγουδούσαμε στους δρόμους και στις πλατείες «Δεν θα περάσει ο φασισμός», οι διάφοροι που συνέπλευσαν με τη Χούντα, είτε έμπρακτα είτε με την ανοχή τους, μας αποκαλούσαν «αφελείς νέους».

Όμως επιμένουμε. Οι νέοι του τότε μαζί με τους νέους του έκτοτε και του σήμερα, το επαναλαμβάνουμε και απαιτούμε να βγουν οι αλήθειες από το πηγάδι και να υπάρξει κάθαρση:

Βλέπω τους Στρατοδίκες να καίνε σαν κεριά,
στο μεγάλο τραπέζι της Αναστάσεως.
Βλέπω τους Χωροφυλάκους να προσφέρουν το αίμα τους,
θυσία στην καθαρότητα των ουρανών.

(από το Προφητικό, Άξιον Εστί, Οδυσσέας Ελύτη)

Σημείωση 1: Η παρούσα παρουσίαση (όπως και το πρώτο μέρος της) εντάσσεται σε μια σειρά παρουσιάσεων που οργάνωσε το Καφενείο της Πέμπτης κατά τη διάρκεια του 2024 αφιερωμένες στην ιστορική αλήθεια που επιμελώς επιχειρήθηκε να καλυφθεί από τα κυρίαρχα αφηγήματα που μας καταδυναστεύουν ακόμα, παρουσιάσεις που εκφράζουν την Αριστερά στο σύνολό της γιατί **θγάζουν την αλήθεια από το πηγάδι**.

Σημείωση 2: Οι παρουσιάσεις αυτές (όπως και μια προηγούμενη παρουσίασή μου στο Καφενείο της Πέμπτης, στις 27 Οκτωβρίου 2022, με τίτλο «Από την 4η Αυγούστου στην 28η Οκτωβρίου») στηρίχθηκαν σε δεκάδες αναφορές -μια συλλογή δεκαετιών- για τις περισσότερες των οποίων δεν είχα προνοήσει να κρατήσω την προέλευση για να μπορώ να την αναφέρω, ως θα όφειλα. Νιώθω βαθιά ευγνωμοσύνη σε όλους όσους κατέγραψαν την πραγματική ιστορία, και ένα ιδιαίτερο σεβασμό σε εκείνους που τόλμησαν να το κάνουν ακόμα και σε χαλεπούς καιρούς.